

Chambre des Représentants		Kamer der Volksvertegenwoordigers	
Session de 1930-1931	N° 175		Zittingsjaar 1930-1931
	SÉANCE du 23 avril 1931	VERGADERING van 23 April 1931	

PROJET DE LOI

abrogeant la loi du 25 octobre 1919 sur le Crédit professionnel en faveur de la petite bourgeoisie commerçante et industrielle et organisant le privilège sur fonds de commerce, l'endossement des factures, l'agrération et l'expertise des fournitures, faites directement à la consommation

EXPOSE DES MOTIFS

Madame, Messieurs,

La loi du 25 octobre 1919 «sur le crédit professionnel en faveur de la petite bourgeoisie commerçante et industrielle» porte un titre trop restrictif. Elle ne se borne pas à favoriser le crédit professionnel en permettant la mise en gage sans dessaisissement du fonds de commerce, ainsi que l'endossement de la facture; elle procure des facilités nouvelles aux commerçants pour l'agrération et l'expertise de leurs fournitures, ainsi que pour le recouvrement de leurs factures. D'autre part, quoiqu'elle fût destinée sans aucun doute dans la pensée de ses auteurs à sauvegarder les droits et les intérêts de la petite bourgeoisie commerçante et industrielle, les textes, au moins en ce qui concerne l'organisation de la mise en gage du fonds de commerce et l'endossement des factures, ne limitent l'application de leurs disposition, ni à une catégorie de commerçants, ni à une certaine valeur des opérations effectuées.

Même en supprimant totalement, comme il est proposé, le chapitre IV de la loi sur le recouvrement des factures, il paraît bien difficile de réunir sous une seule rubrique, des objets aussi disparates que le privilège sur fonds de commerce, l'endossement des factures et l'agrération de l'expertise des fournitures faites directement à la consommation. Si l'on veut être exact et complet, il faut nécessairement énumérer dans le titre de la loi nouvelle les divers objets qu'elle a pour but de réglementer.

WETSONTWERP

waarbij de wet van 25 October 1919 betreffende het beroepskrediet ten bate van de kleine burgerij in handel en nijverheid ingetrokken, en het voorrecht op handelszaken, het endossement van facturen, de aanneeming en de deskundigenschatting van rechtstreeks voor het verbruik gedane leveringen geregeld wordt.

MEMORIE VAN TOELICHTING

Mevrouw, Mijne Heeren,

De wet van 25 October 1919, betreffende het beroepskrediet ten bate van de kleine burgerij in handel en nijverheid, heeft een titel met een te zeer beperkende betekenis. Zij bepaalt er zich niet bij het beroepskrediet te begunstigen door toe te laten de handelszaak in pand te geven zonder daarvan afstand te doen, evenals de facturen te endosseeren; ze doet aan de kooplieden nieuwe middelen aan de hand om gemakkelijker hun leveringen te aanvaarden en te doen keuren, alsmede om hun facturen in te vorderen. Van den anderen kant, alhoewel zij ongetwijfeld in de opvatting van haar stellers bestemd was om de rechten en belangen van de kleine burgerij in handel en nijverheid te vrijwaren, beperken de teksten, ten minste wat betreft de regeling van het in pand geven van de handelszaak, en het endossement van de facturen, de toepassing van hun beschikkingen niet tot een categorie kooplieden, noch tot een bepaalde waarde van de gedane verrichtingen.

Zelfs wanneer hoofdstuk IV van de wet op het invorderen der facturen heelemaal wegvalt, zoals dat door het Bestendig Comité voorgesteld wordt, lijkt het zeer moeilijk onder een enkele rubriek, zaken van zoo uiteenlopenden aard te groepeeren, als het voorrecht op handelszaken, het endossement van de facturen en de aanvaarding en de keuring door deskundigen van de rechtstreeks voor het verbruik gedane leveringen. Wil men naar nauwkeurigheid en volledigheid streven, dan moet men in den titel der nieuwe wet de verschillende onderwerpen opnoemen welker regeling bij die wet beoogd wordt.

*Chapitre I.**DU PRIVILEGE SUR FONDS DE COMMERCE.*

La loi du 25 octobre 1919 en tant qu'elle organise le gage du fonds de commerce n'a pas produit tous les résultats qu'en avaient espérés ses auteurs. On peut croire que cela tient en partie à la nature de cette nouvelle garantie offerte aux créanciers des commerçants. Le fonds de commerce n'a souvent qu'une valeur incertaine, variable et insaisissable qui tient avant tout à la qualité du débiteur, à son activité, à son honnêteté, à son expérience commerciale. Lorsqu'un magasin de détail périclité, que valent l'enseigne, la clientèle, le nom commercial? Et quant au stock des marchandises, le débiteur l'aura sans doute peu à peu diminué, au fur et à mesure, qu'il rencontrait dans la gestion de son commerce plus de difficultés. Mais il faut reconnaître que le peu de succès de la réforme introduite en 1919 est dû en partie aux défauts et aux lacunes inévitables, d'ailleurs, puisqu'il s'agissait de régler une matière entièrement nouvelle.

Le législateur de 1919, en donnant le nom de gage à la mise en garantie d'un fonds de commerce, a bouleversé la notion du gage, telle que nos lois l'avaient toujours comprise, puisqu'il permet au débiteur de conserver la possession des choses données en garantie. Certains ont proposé de qualifier du nom d'hypothèque la sûreté donnée sur fonds de commerce, mais n'est-ce pas bouleverser encore davantage la notion essentielle de l'hypothèque? Dans notre législation l'hypothèque est un droit réel établi sur un immeuble. Sans doute le livre II du Code de commerce a fait une exception pour les navires et bateaux. Mais qui ne voit que ceux-ci ont un caractère tout spécial qui les différencie des autres choses mobilières et les rapproche des immeubles? C'est qu'il est toujours possible, ordinairement facile de les reconnaître, de les identifier, et par conséquent de les suivre en quelques mains qu'ils passent. Nul ne dira par contre que les éléments corporels du fonds de commerce, comme les marchandises, les matières premières même, l'outillage sont des choses faciles à identifier et à suivre dans les mains des tiers. Dans toutes les législations le droit de suite est l'un des éléments essentiels de l'hypothèque qui n'existe que pour autant que le débiteur reste propriétaire de la chose hypothéquée et qui s'éteint dès que le débiteur aliène sa chose.

Le Gouvernement propose donc d'écarter le nom d'hypothèque aussi bien que celui de gage et de qualifier la garantie sur fonds de commerce du nom de privilège. Sans doute il est donné à ce mot un sens plus étendu que celui que lui reconnaît la législation actuelle qui n'admet que les privilèges établis directement par la loi. Il s'agira cette fois d'un privilège contractuel, mais tout au moins il ne se-

*Hoofdstuk 1.**HET VOORRECHT OP HANDELSZAKEN.*

De wet van 25 October 1919, in zoover daarbij het pand der handelszaak geregeld wordt, heeft niet al de uitslagen opgeleverd, dat de stellers er van verwacht hadden. Het is aan te nemen dat zulks gedeeltelijk te wijten is aan den aard van dien nieuwen waarborg die ten behoeve van de schuldeischers gesteld wordt. De handelszaak heeft dikwijls slechts een onzekere waarde, veranderlijk en onvatbaar die vooral afhangt van de hoedanigheid van den schuldenaar, van zijn bedrijvigheid, zijn eerlijkheid, zijn ondervinding in handelszaken. Wanneer een kleinhandelszaak in moeilijkheden is, wat zijn dan het uithangbord, de klandizie, de handelsnaam waard? En wat den voorraad koopwaren betreft, zal de verkoper dien ongetwijfeld stilaan verminderd hebben, naarmate hij in het drijven van zijn handel meer moeilijkheden tegenkwam. Maar er dient erkend dat de geringe bijval van de in 1919 ingevoerde hervorming ten deele te wijten is aan de gebreken en leemten die trouwens onvermijdelijk waren, daar het er om ging gansch nieuwe zaken te regelen.

De wetgever van 1919, door den naam «pand» te geven aan het stellen van een handelszaak als zekerheid, heeft het begrip pand, zooals dat steeds in onze wetten begrepen was geworden, onderste boven gekeerd, daar het den schuldenaar in de mogelijkheid stelt de tot zekerheid gegeven zaken in zijn bezit te houden. Er is door sommigen voorgesteld geworden den naam hypotheek te geven aan op de handelszaak gestelde zekerheid, maar is dat niet in nog grootere maat het wezenlijke begrip van de hypotheek in de war sturen? In onze wetgeving is de hypotheek een zakelijk recht dat op een vast goed gevestigd is. Ongetwijfeld is in Boek II van het Wetboek van Koophandel een uitzondering gemaakt voor de schepen en booten. Maar wie ziet niet in dat die een gansch eigen karakter hebben, waardoor zij van alle andere roerende goederen verschillen en nader bij de vaste goederen staan? Het is dan ook altijd mogelijk, gewoonlijk gemakkelijk ze te erkennen, te identificeeren en bijgevolg ze te volgen om het even in welke handen zij ook overgaan. Niemand zal daarentegen beweren dat de lichamelijke bestanddeelen van de handelszaak, als daar zijn de koopwaren, de grondstoffen zelf, de werktuigen, zaken zijn die gemakkelijk te identificeeren zijn en te volgen in de handen van derden. In al de wetgevingen is het volgrecht een der wezenlijke bestanddeelen van de hypotheek. Geen hypotheek is denkbaar die maar alleen zou bestaan voor zoover de schuldenaar eigenaar blijft van het met hypotheek belegde goed en die te niet zou gaan zoohaast de schuldenaar zijn goed vervreemdt.

De regeering stelt derhalve voor de benamingen zoowel van pand als van hypotheek ter zijde te laten en den waarborg op een handelszaak met den naam «voorrecht of privilege» te bestempelen. Ongetwijfeld is aan dat woord een ruimere beteekenis gegeven dan er aan toegekend wordt door de huidige wetgeving, die maar alleen de rechtstreeks bij de wet gevestigde privilegiën aanneemt. Het

ra pas en contradiction avec la notion traditionnelle, ni quant à ses effets, ni quant aux choses auxquelles il s'applique.

L'article 1er du projet résout une série de questions primordiales que la loi de 1919 a réglées dans divers articles ou n'a tranchées qu'implicitement.

Qui peut établir un privilège sur un fonds de commerce?

1° Tout commerçant, mais à la condition qu'il soit dûment immatriculé au registre du commerce. Pas n'est besoin de justifier cette restriction, alors que le législateur vient de déclarer non recevable d'office toute action ayant pour cause un acte de commerce intentée par un commerçant non immatriculé.

2° celui qui a donné a bail un fonds de commerce est autorisé à le grever pour sûreté des dettes de son locataire. Ainsi la mère, un fruitière d'un fonds de commerce pourra assurer du crédit à l'un de ses enfants auquel elle a remis l'exploitation du dit fonds.

Par quel acte le privilège peut-il être constitué?

Par acte authentique et aussi bien par acte sous seing privé. Mais le projet complète la loi de 1919 en exigeant que l'acte sous seing privé soit daté et enregistré.

Quelles créances peuvent être garanties par le privilège? Celui-ci dit le projet, peut garantir seulement un prêt, une ouverture de crédit ou la bonne fin d'effets souscrits par le commerçant. La loi de 1919 ne contient pas de texte visant explicitement les créances que peut garantir le nouveau droit de gage qu'elle a établi. Ce n'est pas à dire qu'elle autorise la mise en gage du fonds de commerce pour sûreté de toute créance quelconque; elle limite indirectement les créances qui peuvent être garanties en limitant les créanciers auxquels le gage peut être consenti.

Par qui le privilège peut-il être acquis?

Il y a lieu d'admettre la solution déjà donnée à cette question par la loi de 1919. Le privilège ne peut être acquis que par des établissements de crédit agréés par arrêté royal et se soumettant pour ce genre d'opérations aux conditions déterminées par l'arrêté d'agrément. Le mot «banques» qui se trouve dans la loi de 1919 a été supprimé comme inutile.

Le texte proposé exige l'agrément par arrêté royal, expression plus exacte et plus précise que celle de la loi de 1919 qui parlait d'agrément par le gouvernement. Afin de prévenir toute controverse le texte du nouvel article 1er admet explicitement la subrogation du privilège dans les cas prévus par l'article 1251, 1°, 3° et 4° du Code civil, même au profit de personnes ou d'établissements non agréés. Si la loi de 1919 et le projet nouveau ne permettent pas à tout prêteur quelconque d'acquérir gage ou privilège sur fonds de commerce, c'est par crainte de voir les usuriers profiter de cette nouvelle institution pour exercer avec plus de

zel ditmaal een uit een overeenkomst ontstaan privilege gelden, maar het zal althans niet in tegenspraak zijn met het traditioneele begrip, noch wat het uitwerksel aangaat, noch wat betreft de zaken waarop het toegepast wordt.

Artikel I van het ontwerp lost eene reeks grondleggende vraagstukken op die de wet van 1919 in verschillende artikelen behandelde of waarover daarin niet uitdrukkelijk beslist werd.

Wie mag een voorrecht op een handelszaak vestigen?

1° Ieder koopman, maar op voorwaarde dat hij behoorlijk in het handelsregister ingeschreven zij. Het is niet noodig die beperking te rechtvaardigen waar de wetgever onlangs nog van ambtswege iederen eisch als niet ontvanke-lijk verklaard heeft, die tot grond een handelsverrichting heeft maar ingesteld word door een niet ingeschreven koopman.

2° Hij die een handelszaak in huur gegeven heeft is gemachtigd die te bezwaren tot zekerheid van de schulden van zijn huurder. Alzoo zal de moeder, vruchtgebruikster van een handelszaak, aan een harer kinderen, wien zij het voeren van bedoelde zaak afstond, krediet kunnen verzeke- ren.

Door welke akte kan het voorrecht gevestigd worden?

Door een authentieke akte en ook wel door onderhandsche akte. Maar de wet van 1919 wordt door het ontwerp aangevuld door te vergen dat de onderhandsche akte gedagteekend en geregistreerd zij.

Welke schuldvorderingen kunnen door het privilege ge- waarborgd worden? Dit voorrecht, zoo zegt het ontwerp, kan alleen een leening, een kredietopening of het goed einde van door den koopman onderschreven effecten waar- borgen. In de wet van 1919 komt er geen tekst voor, waar- bij uitdrukkelijk de schuldvorderingen bedoeld worden die door het bij die wet ingevoerde pandrecht kunnen ge- waarborgd worden. Dat wil niet zeggen dat zij toelaat de handelszaak in pand te geven tot zekerheid van om het even welke schuldvordering; onrechtstreeks beperkt zij de schuldvorderingen die kunnen gewaarborgd worden door beperking van de schuldeischers aan wie het pand kan toegestaan worden.

Wie kan het voorrecht verwerven?

De oplossing, bij de wet van 1919 aan deze vraag ge- geven, moet aangenomen worden. Het voorrecht kan alleen verworven worden door bij koninklijk besluit toegelaten kredietinstellingen die zich voor dat soort verrichtingen onderwerpen aan de bij het besluit van toelating gestelde voorwaarden. Het woord «banken» dat in de wet van 1919 voorkomt, viel weg daar het als overbodig aangezien werd.

De voorgestelde tekst vergt de toelating bij koninklijk besluit, uitdrukking die nauwkeuriger en meer bepaald is dan die van de wet van 1919, die sprak over aanneming door de regeering. Ten einde elke betwisting te voorko- men neemt de tekst van het nieuw artikel 1 uitdrukkelijk de indeplaatsstelling van het voorrecht aan in de bij arti- kel 1251, 1°, 3° en 4° van het Burgerlijk Wetboek voorzie- ne gevallen, zelfs ten behoeve van niet toegelaten personen of instellingen. Indien de wet van 1919 en het nieuwe ont- werp niet aan iederen uitleener toelaat pand of privilege te verwerven op een handelszaak, dan is het uit vrees de

sécurité leur industrie. Pareil danger n'est nullement à craindre dans les cas de subrogation prévus par l'art. 1251 du Code civil et cette faculté sera la meilleure sauvegarde des droits de tous les intéressés.

Article 2. — Quand on parle de gage ou de privilège sur fonds de commerce, sur quels objets concrets va porter ce privilège?

La loi de 1919 n'a pas défini le fonds de commerce; elle se contente de dire que le gage comprend l'ensemble des valeurs qui composent le fonds de commerce et donne ensuite une énumération assez brève de ces valeurs. D'autre part, elle présume que le privilège porte sur l'ensemble de ces valeurs, sauf stipulation contraire.

Il fallait chercher à mieux définir la notion du fonds de commerce; c'est pourquoi il est proposé de dire que le privilège pourra porter sur «tous les effets et droits mobiliers dont le commerçant use pour l'exercice de son commerce», et pour mieux préciser, une énumération bien plus longue et plus détaillée, aussi complète que possible, est donnée des éléments qui peuvent faire partie d'un fonds de commerce. Cependant il ne faut pas oublier que cette énumération est exemplative et que, par conséquent, des effets et droits mobiliers dont un commerçant use dans l'exercice de son commerce pourront être grevés du privilège quoiqu'ils ne rentrent dans aucune des catégories énumérées à l'article 2 § 1. A la différence de la loi de 1919, le projet ne présume pas qu'un privilège porte sur tous les éléments du fonds de commerce; cette présomption, il ne l'établit que pour un nombre limité d'effets et droits mobiliers qui sont précisés dans le § 3 de l'art. 2. Le projet présente ici deux modifications importantes au texte de la loi en vigueur. Celle-ci limite le privilège sur fonds de commerce à la moitié seulement de la valeur des marchandises en stock; cette restriction était inspirée, semble-t-il, par l'idée qu'il fallait laisser au commerçant un certain crédit auprès de ses fournisseurs. Cette raison n'a pas paru convaincante; les parties restent toujours libres, si elles le jugent utile, de limiter le privilège à une partie seulement des marchandises.

Mais la loi de 1919 fait porter la garantie sur le droit au bail sans aucune réserve. Et dans son article 1er elle va jusqu'à déclarer que «la clause d'interdiction de cession de bail n'est pas opposable au créancier gagiste ou à ses ayant droit continuant dans l'immeuble loué le même commerce et le garnissant de meubles suffisants».

Le législateur de 1919 n'a pu laisser passer cette disposition, contraire aux principes du droit, que par une inadvertance qu'expliquaient la multiplicité et la gravité des autres problèmes qui sollicitaient alors son attention. Cet article 10 revient à dire qu'il est dorénavant possible de donner

weekeraars te zien gebruik maken van die nieuwe instelling om met minder gevaar hun bedrijf uit te oefenen. Dergeestelijk gevaar is volstrekt niet te vreezen in de gevallen van indeplaatsstelling voorzien bij artikel 1251 van het Brugerlijk Wetboek en die bevoegdheid zal de beste vrijwaring zijn van de rechten van al de belanghebbenden.

Artikel 2. — Wanneer er gesproken wordt van pand of voorrecht op een handelszaak, op welke concrete voorwerpen zal dat voorrecht gevestigd zijn? Bij de wet van 1919 werd de handelszaak niet bepaald. Zij beperkt er zich bij te zeggen dat het pand al de waarden omvat die de handelszaak uitmaken en geeft vervolgens een tamelijk bondige opsomming van die waarden. Van den anderen kant wordt bij de wet ondersteld dat het voorrecht gevestigd is op het geheel dier waarden, behoudens tegenovergestelde bepalingen.

Er diende gezocht naar een betere bepaling van het begrip: handelszaak. Daarom wordt er voorgesteld te zeggen dat het voorrecht kan gevestigd worden «op al de roerende zaken en rechten waarvan de koopman voor het drijven van zijn handel, gebruik maakt» en om nader te bepalen wordt een veel langere en meer omstandige, zoo volledig mogelijke opsomming gegeven van de bestanddeelen die van een handelszaak kunnen deel uitmaken. Nochtans moet men niet uit het oog verliezen dat die opsomming bij wijze van voorbeeld gegeven wordt en dat, dienengevolge, roerende zaken en rechten, waarvan een koopman bij het drijven van zijn handel gebruik maakt, met een voorrecht zullen kunnen bezwaard worden alhoewel zij in geen enkele der categorieën vallen, die in artikel 21 opgenoemd worden. Het ontwerp, dat hierin verschilt van de wet van 1919, onderstelt niet dat een voorrecht gevestigd is op al de bestanddeelen van de handelszaak. Dat vermoeden wordt maar gevestigd op een beperkt aantal roerende zaken en rechten die in § 3 van art. 3 nader bepaald worden. Het ontwerp vertoont hier twee belangrijke wijzigingen aan den van kracht zijnden wettekst. Deze tekst beperkt het voorrecht op de handelszaak tot slechts de helft van de waarde der in voorraad zijnde koopwaren; die beperking was, lijkt het, ingegeven door de opvatting dat aan den koopman eenig krediet bij zijne leveranciers diende gelaten. Die reden is niet doorslaande gebleken; de partijen blijven altijd vrij, indien zij zulks gepast oordeelen, het voorrecht te beperken tot een gedeelte slechts van de koopwaren.

Maar bij de wet van 1919 wordt de waarborg gevestigd op het recht op de huurovereenkomst, zonder eenig voorbehoud. En in artikel 10 gaat de wet zoover te verklaren dat: «het beding van verbod tot afstand van huur niet kan worden ingeroepen tegen den pandhebbenden schuldeischer of tegen zijne rechtverkrijgenden die denzelfden handel in den verhuurden eigendom voortzetten en dezen genoegzaam van meubelen voorzien.»

De wetgever van 1919 heeft die bepaling die in strijd is met al de grondbeginselen van het recht slechts kunnen laten voorbijgaan door een onoplettendheid, die uit te leggen is door de menigvuldigheid en het gewicht van de ander vraagstukken die te dien tijde zijn aandacht vergden.

en gage un droit que l'on n'a pas. Il suffira donc qu'un débiteur devienne insolvable ou s'obstine à ne pas payer ses dettes, pour que son créancier acquière contre un tiers qui avait contracté avec ce débiteur un droit que celui-ci n'a jamais eu et qu'il avait explicitement reconnu ne pas avoir. C'est le renversement du principe fondamental de bon sens et d'équité qui est à la base de toute notre législation en matière de contrats et de transfert de droits: *nemo plus juris in alium transferre potest quam ipse habet*.

Aussi est-il proposé d'abroger purement et simplement l'article 10 de la loi de 1919 et de dire dans l'énumération des éléments du fonds de commerce «le droit au bail pour autant qu'il puisse être cédé.» La question de savoir si, dans quelle mesure et quelles conditions le propriétaire d'une maison de commerce peut restreindre le droit du locataire de céder son bail est une question à trancher par une autre loi. Le texte proposé ne préjuge rien à ce sujet.

Malgré le principe général énoncé en tête de l'article 2, que le privilège peut porter sur tous les effets et droits mobiliers dont le commerçant use pour l'exercice de son commerce, le § 2 exclut quelques éléments du fonds de commerce qui ne pourront en aucun cas faire partie du privilège. Ce sont les bateaux et navires pour lesquels il existe un autre mode de garantie, l'hypothèque maritime. Ce sont aussi les monnaies métalliques et fiduciaires et les effets à recevoir, parce que l'intérêt général exige que leur circulation ne soit soumise à aucune entrave.

Le § 3 de l'article 2 détermine quels sont, à défaut de convention spéciale des parties, parmi les biens faisant partie du fonds de commerce ceux qui sont grevés du privilège. Il est à remarquer que pour que le privilège porte sur d'autres effets et droits mobiliers que ceux énumérés dans ce paragraphe, il faut une désignation expresse et spéciale de chaque catégorie à laquelle les parties veulent étendre le privilège. Il ne suffira donc pas de dire que le privilège portera sur tous les effets et droits mobiliers dont le commerçant use pour l'exercice de son commerce, pour que toutes les catégories énumérées ensuite dans le § 1er soient grevées du privilège; chaque catégorie devra être spécialement et nominativement désignée.

Article 3. — La loi de 1919 n'impose l'indication du montant du capital et des accessoires que garantit le droit de gage que sur les bordereaux à soumettre par le créancier au conservateur des hypothèques; en outre elle ne permet de garantir qu'une seule année d'intérêts. Le projet supprime la production de bordereaux pour l'inscription du privilège; il a donc obligé les parties à indiquer le montant du capital et des accessoires garantis par le privilège dans l'acte constitutif lui-même.

Bedoeld artikel 10 komt er op neer te zeggen dat het voortaan mogelijk zal zijn een recht in pand te geven dat men niet bezit. Het zal derhalve volstaan dat een schuldenaar insolvent worde of er hardnekkig blijfje zijn schulden niet te betalen, opdat zijn schuldeischer tegen een derden persoon, die met bedoelden schuldenaar een verbintenis aangegaan had, een recht verwerve, dat de schuldenaar nooit bezeten heeft en dat hij uitdrukkelijk verklaard had niet te bezitten. Het is de omverwerping van het grondbegrip van gezond verstand en billijkheid waarop heel onze wetgeving in zake overeenkomsten en overdracht van rechten gebouwd is: *nemo plus juris in alium transferre potest quam ipse habet*.

Dientengevolge wordt er voorgesteld artikel 10 van de wet van 1919 eenvoudig in te trekken en in de opsomming van de bestanddeelen van de handelszaak te zeggen: «het recht op de huur in zoover dat kan afgestaan worden? De vraag te weten of, in welke mate en onder welke voorwaarden de eigenaar van een handelshuis het recht van den huurder zijn huur af te staan kan beperken is een zaak die door een andere wet moet opgelost worden. De voorgestelde tekst laat den weg open voor een latere oplossing.

Niettegenstaande het bovenaan artikel 2 uitgedrukte algemeen principe dat het voorrecht kan gevestigd worden op al de roerende zaken en rechten, waarvan de koopman voor het drijven van zijn handel gebruik maakt, sluit paragraaf 2 enkele bestanddeelen van de handelszaak uit die in geen geval deel zullen kunnen uitmaken van het voorrecht. Het zijn de booten en schepen voor dewelke een andere soort waarborg bestaat: de zeehypothek. Het is eveneens de metalen en papieren munt en de te ontvangen effecten, omdat het algemeen belang eischt dat hun omloop in niets gehinderd wordt.

In § 3 van art. 2 wordt bepaald welke, bij onstentenis van een bijzondere overeenkomst van de partijen, onder de goederen die tot de handelszaak behooren, die zijn welke met het voorrecht zijn bezwaard. Er dient opgemerkt dat het, om het voorrecht te vestigen op andere roerende zaken en rechten dan die in deze paragraaf opgesomd, noodig is uitdrukkelijk en in het bijzonder ieder categorie aan te duiden tot dewelke de partijen het voorrecht willen uitbreiden. Het zal derhalve niet volstaan te zeggen dat het voorrecht al de roerende zaken en rechten zal omvatten, waarvan de koopman voor het drijven van zijn handel gebruik maakt, om al de vervolgens in paragraaf I opgesomde categorieën met het voorrecht te bezwaren; elke categorie moet bijzonder en bij naam aangeduid worden.

Artikel 3. — Bij de wet van 1919 wordt de opgave van het bedrag van het kapitaal en van de bijkomende zaken die door het pandrecht worden gewaarborgd, slechts opgelegd voor de door den schuldeischer aan den bewaarder der hypotheek voor te leggen borderellen; bij die wet wordt daarenboven slechts toegelaten een enkel jaar interest te waarborgen. Het ontwerp schaft de voorlegging van borderellen af voor de inschrijving van het voorrecht, het heeft derhalve de partijen verplicht het bedrag van het kapitaal en van de bijkomende zaken die door het voorrecht gewaarborgd worden in de vestigingsakte zelf aan te duiden.

Il a semblé, d'autre part, que c'est se montrer trop rigoureux que de limiter la garantie des intérêts à une seule année; l'effet le plus sûr d'une telle disposition serait de forcer le créancier soucieux de sauvegarder ses droits à exiger chaque année les intérêts échus sans aucun délai.

L'art. 3 du projet non seulement autorise les parties à faire garantir par le privilège trois années d'intérêts, mais donne de plein droit cette extension de garantie. Bien entendu cette disposition n'est d'ordre public qu'en ce qui concerne le maximum des intérêts couverts par le privilège; les parties peuvent même décider que la garantie ne s'étendra pas du tout aux intérêts.

Article 4. — Lorsqu'un créancier et un débiteur conviennent d'établir un privilège sur un fonds de commerce, ce contrat confère sans aucun doute au créancier un droit, mais un droit personnel, celui de requérir l'inscription qui donnera véritablement naissance au privilège. Celui-ci, en effet, n'existe pas vis à vis des tiers tant qu'il n'a pas été inscrit sur un registre spécial destiné à le rendre public, à le faire connaître à tous ceux qui voudraient traiter avec le débiteur propriétaire du fonds de commerce. C'est ce qu'il est utile de rappeler en termes explicites dans la première phrase de l'art. 4.

L'organisation de cette inscription qui va donner au privilège son existence et son efficacité est un problème particulièrement ardu et difficile que la loi de 1919 n'a résolu que de façon trop sommaire et fort incomplète. Elle est cependant d'importance primordiale; il s'agit d'une part, de donner au créancier privilégié la pleine et parfaite sécurité de l'existence et du rang de sa garantie; il s'agit, d'autre part, de procurer à tous ceux qui contractent avec le propriétaire du fonds de commerce notamment pour acquérir ce fonds lui-même ou un privilège sur ce fonds, l'assurance complète que le fonds n'est pas déjà grevé.

En vérité, pour donner à toutes les parties intéressées, une sécurité absolue, il eût fallu, comme en matière hypothécaire, commencer par organiser un registre de la propriété commerciale, dans lequel on eût transcrit toute déclaration de création de nouveau fonds de commerce et tout acte translatif. Le gouvernement n'a pas cru pouvoir aller jusque là dans l'état actuel des choses; il s'est contenté d'organiser un système d'inscription des privilèges, qui n'est point parfait sans doute, mais qui lui semble donner toutes garanties désirables. Il n'a point pensé qu'il était opportun d'imposer à la masse des commerçants, à la multitude des petits commerçants qui n'auront jamais l'occasion ni le désir d'user de la présente loi, l'obligation de faire procéder à des transcriptions d'actes chaque fois qu'ils ouvriront un petit commerce ou le céderont à un tiers, ou l'acquerront d'un tiers.

Où se tiendra le registre des inscriptions de privilèges sur fonds de commerce? La loi de 1919 dit que les inscriptions sont faites au bureau de la conservation des hypothèques.

Het is van den anderen kant gebleken dat men zich al te streng toont, wanneer men den waarborg der interesten tot een enkel jaar beperkt; het zekerste gevolg van een dergelijke bepaling zou zijn den schuldeischer die er om bezorgd is zijne rechten te vrijwaren, te dwingen ieder jaar zonder eenig uitstel de vervallen interesten te eischen. Artikel 3 van het ontwerp laat aan de partijen niet alleen toe, door het voorrecht drie jaren interest te doen waarborgen maar geeft van rechtswege die uitbreiding van waarborg.

Het is wel te verstaan dat die bepaling slechts de openbare orde aanbelangt wat betreft het maximum der door het voorrecht gewaarborgde interesten; de partijen mogen zelfs beslissen, dat de waarborg zich heelemaal niet tot de interesten zal uitbreiden.

Artikel 4. — Wanneer een schuldeischer en een schuldenaar overeenkomen een voorrecht op een handelszaak te vestigen, geeft die overeenkomst ongetwijfeld aan den schuldeischer een recht, doch een persoonlijk recht, het recht namelijk de inschrijving te vorderen, die waarlijk het voorrecht zal doen ontstaan. Bedoeld voorrecht bestaat inderdaad niet tegenover derden zolang het niet ingeschreven is in een bijzonder register, bestemd om het openbaar te maken, om het bekend te maken aan allen, die met den schuldenaar, eigenaar van de handelszaak, zouden willen handelen. Dat is het wat op uitdrukkelijke wijze in den eersten zin van artikel 6 diende herinnerd te worden.

De regeling van die inschrijving, waaruit het voorrecht zijn bestaan en zijn doeltreffendheid zal halen, is een bijzonder lastig en moeilijk vraagstuk, dat bij de wet van 1919 slechts al te beknopt en te onvolledig opgelost is geworden. Zij is nochtans van primordiaal belang: van den eenen kant toch geldt het aan den bevoorrechtten schuldeischer volle zekerheid te schenken omtrent het bestaan en den rang van zijn waarborg; van den anderen kant gaat het er om aan al degenen die met den eigenaar van de handelszaak een overeenkomst afsluiten, onder meer om die handelszaak zelf aan te koopen of een voorrecht op die zaak te verwerven, de verzekering te geven dat bedoelde zaak reeds niet bezwaard is.

Om inderdaad aan al de betrokken partijen een volstrekte zekerheid te geven, ware het, zooals in zake hypotheeken, noodig geweest te beginnen met het aanleggen van een handelseigendomsregister waarin elke verklaring van oprichting van een nieuwe handelszaak en elke akte van overdracht ingeschreven had moeten worden. De Regeering heeft niet gemeend in den tegenwoordigen stand der zaken zoover te moeten gaan; zij heeft alleen een stelsel van inschrijving der voorrechten willen inrichten, dat ongetwijfeld niet volmaakt is, maar dat haar voorkomt als gevende alle wenschelijke waarborgen. Zij heeft niet gemeend dat het gepast was aan al de kooplieden, aan de overtalrijke kleinhandelaars, die nooit de gelegenheid noch het verlangen zullen hebben van deze wet gebruik te maken, de verplichting op te leggen akten te doen overschrijven telkens als zij een kleinen handel zullen beginnen of hem aan eene derde zullen aankopen.

Waar zal het register van de inschrijvingen van voorrechten op handelszaken gehouden worden? De wet van 1919 zegt dat de inschrijvingen gedaan worden in het bu-

ques. Il est expédient de faire tenir ce registre au greffe du tribunal de commerce. Avant de procéder à une inscription de privilège, il faudra évidemment vérifier si le fonds de commerce qu'il s'agit de grever est inscrit au registre du commerce et si la désignation dudit fonds au dit registre est bien en concordance parfaite avec les mentions contenues dans l'acte constitutif de privilège. Ces vérifications seront faites rapidement et facilement si les deux registres, registre du commerce et registre des inscriptions de privilège, sont tenus dans le même local et par le même fonctionnaire.

L'art 4 prévoit le cas où le commerçant exerce son commerce dans plusieurs arrondissements; lorsque le privilège doit porter sur plusieurs établissements, succursales ou agences, il n'existera pour chacun d'eux qu'à partir de l'inscription au greffe du Tribunal dans le ressort duquel il se trouve. Il convient que ceux qui traitent avec un établissement commercial puissent vérifier aisément et en toute certitude si cet établissement est ou non grevé de privilège.

Article 5. — Cet article exige que celui qui stipule de son débiteur un privilège sur fonds de commerce fasse opérer l'inscription du dit privilège endéans un délai de trente jours à peine de nullité. Le créancier ne peut avoir aucun motif sérieux de différer pendant une longue période sa demande d'inscription du privilège et de maintenir son débiteur dans l'incertitude.

Articles 6, 7 et 8. — D'après la loi de 1919, le créancier, pour obtenir l'inscription de son gage, doit présenter au conservateur des hypothèques deux bordereaux écrits sur papier timbré contenant la mention de tous les éléments qui peuvent être utiles aux tiers pour se rendre compte de la portée du gage et en outre une expédition de l'acte de gage, s'il est authentique, l'un des doubles, s'il est sous seing privé. Il a paru utile de supprimer les bordereaux et d'obliger le créancier à présenter au Greffe du tribunal de commerce, outre une expédition de l'acte authentique ou l'un des originaux de l'acte sous seing-privé, une copie certifiée conforme de l'acte authentique ou un second original de l'acte sous seing privé, copie et second original qui seront exempts de timbre et qui seront conservés au greffe.

Cette procédure évite aux parties les droits de timbre que la loi de 1919 impose aux deux bordereaux. Elle est plus simple à la fois pour les parties et pour le greffe. Plus simple pour les parties qui n'ont plus à rédiger des bordereaux, mais seulement à faire une copie exacte de l'acte constitutif, plus simple pour le greffe qui n'a plus à vérifier si les bordereaux contiennent bien toutes les mentions exigées par la loi et s'ils sont en conformité stricte avec les dispositions de l'acte constitutif; plus simple surtout parce que l'inscription du privilège sur le registre peut être beaucoup écourtée, puisque le greffe conservera la co-

reel van de bewaring der hypotheeken. De geschikste plaats waar het register dient gehouden is wel de griffie van de rechtbank van koophandel. Vooraleer een inschrijving van voorrecht te doen, zou er natuurlijk moeten nagegaan worden of de handelszaak die het geldt te bezwaren in het handelsregister ingeschreven is en of de aanduiding van bedoelde zaak in gezegd register wel volledig in overeenstemming is met de vermeldingen van de akte van vestiging van een voorrecht. Dat nazicht zal vlug en gemakkelijk geschieden, indien de twee registers, het handelsregister en het register voor het inschrijven van voorrechten, in hetzelfde lokaal door denzelfden ambtenaar gehouden worden.

In artikel 4 wordt het geval voorzien waarin de koopman zijn handel drijft in verschillende arrondissementen; wanneer het voorrecht op verschillende inrichtingen, filialen of agentschappen moet gevestigd worden, zal het voor iedere onderneming slechts bestaan, nadat het ingeschreven is ter griffie van de rechtbank in welker rechtsgebied bedoelde onderneming zich bevindt. Zij die met een handelsinrichting zaken doen, moeten gemakkelijk en met volle zekerheid kunnen nagaan of die inrichting alsdan niet met een voorrecht bezwaard is.

Artikel 5. — Dit artikel eischt dat hij, die van zijn schuldenaar een voorrecht op een handelszaak bedingt, bedoeld voorrecht op straf van nietigheid binnen dertig dagen moet inschrijven.

De schuldeischer kan geen enkele ernstige reden hebben om gedurende een langen tijd zijn verzoek tot inschrijving van het voorrecht uit te stellen en zijn schuldenaar in de onzekerheid te laten.

Artikelen 6, 7 en 8. — Volgens de wet van 1919 moet de schuldeischer, om de inschrijving van zijn pand te bekomen aan den bewaarder van de hypotheeken twee borderellen voorleggen, op gezegeld papier geschreven, en houdende vermelding van al de elementen die aan derden kunnen nuttig zijn om zich er van rekenschap te geven hoever het pand strekt en daarenboven een uitgifte van de pandakte indien zij authentiek is, en een der dubbele exemplaren indien zij onderhandsch is. Het is nuttig gebleken de borderellen af te schaffen en den schuldeischer te verplichten ter griffie van de rechtbank van koophandel, benevens een expeditie van de authentieke akte of een der origineelen van de onderhandsche akte, een eensluidend verklaard afschrift aan te bieden van de authentieke akte of een tweede origineel van de onderhandsche akte, afschrift en tweede origineel die vrij van zegel zullen zijn en ter griffie zullen bewaard blijven.

Die wijze van handelen vermijdt aan de partijen het betalen van de zegelrechten die door de wet van 1919 voor de twee borderellen opgelegd worden. Zij is eenvoudiger tegelijk voor de partijen en voor de griffie. Eenvoudiger voor de partijen die geene borderellen meer op te maken hebben maar alleen gehouden zijn een nauwkeurig afschrift te doen maken van de vestigingsakte; eenvoudiger voor de griffie die niet meer hoeft na te gaan of de borderellen wel degelijk al de bij de wet vereischte opgaven bevatten en of zij volledig stemmen met de bepalingen van de vestigingsakte, eenvoudiger vooral omdat de inschrij-

pie exacte de l'acte constitutif. Enfin cette procédure offre le maximum de sécurité aux personnes qui désirent connaître l'existence et l'étendue du privilège, puisqu'elles pourront prendre connaissance de l'acte constitutif même.

Quant au créancier privilégié il sera aussi en pleine sécurité, puisqu'il trouvera sur l'expédition de l'acte authentique ou sur l'original sous seing privé qui lui aura été restitué, le certificat du référendaire ou greffier constatant l'inscription avec sa date et son numéro.

Article 9. — Cet article établit en matière de privilège sur fonds de commerce la même mesure que celle qui a été établie par l'art 83 de la loi hypothécaire et par l'art. 30 du Livre II du Code de commerce.

Article 10. — Cette disposition n'a besoin ni d'explication, ni de justification.

Article 11. — Cet article reprend une disposition de la loi de 1919 (art. 5 § 2), empruntée elle-même à l'art. 85 de la loi hypothécaire.

Article 12. — Cet article a pour but de prévenir toute controverse. En effet il y a des droits faisant partie du fonds de commerce, comme les brevets d'invention, dont l'existence est subordonnée à certaines conditions d'inscription et de publicité. Il doit être bien entendu que la publicité qui résulterait de l'inscription d'un privilège sur ces droits ne peut pas tenir lieu de l'inscription et des mesures de publicité exigées par les lois qui organisent spécialement ces droits.

Article 13. — Cet article n'est que l'application du principe général en matière de garanties réelles établies par convention; *prior tempore potior jure*. Ce qui déterminera le rang, ce n'est point la date de l'inscription au registre, mais celle de la présentation au greffe de l'acte constitutif, date que le référendaire ou greffier aura dû inscrire sur le registre en vertu de l'article 7. Car il se peut que l'inscription n'ait pas pu être faite au jour même de la présentation de l'acte constitutif et soit faite le même jour que l'inscription d'autres privilèges dont l'acte n'aura été présenté que le lendemain.

Le Gouvernement a cru devoir maintenir la règle que les créanciers qui ont présenté le même jour l'acte constitutif viennent en concurrence, comme le fait la loi hypothécaire (art. 81 § 2), afin d'éviter tout soupçon de fraude ou d'erreur possibles.

Articles 14 et 15. — La loi de 1919 n'a pas prévu la concurrence possible du créancier ayant reçu gage sur fonds de commerce avec d'autres créanciers ayant reçu privilège, un gage ordinaire ou même un droit d'hypothèque sur certains objets ou droits faisant partie du fonds de commerce. C'est ce problème que résolvent ces deux articles du projet.

ving van het voorrecht in het register aanzienlijk kan ingekort worden, daar de griffie het nauwkeurig afschrift bewaart van de vestingsakte. Die procedure levert ten slotte de grootste veiligheid op voor de personen die verlangen te weten of het voorrecht bestaat en hoever het strekt, daar zij kennis zullen kunnen nemen van de vestigingsakte zelf.

Wat den bevoorrechten schuldeischer zelf aangaat, hij ook, zal alle zekerheid hebben, daar hij op de uitgifte van de authentieke akte of op het onderhandsche origineel, dat hem zal teruggegeven worden zijn, het getuigenschrift van den referendaris of den griffier zal vinden waarbij van de inschrijving met datum en nummer melding gemaakt wordt.

Artikel 9. — Bij dit artikel wordt, inzake voorrecht op handelszaak, dezelfde maatregel genomen die bij artikel 83 van de hypotheekwet en bij artikel 30 van boek 11 van het Wetboek van koophandel ingevoerd is geworden.

Artikel 10. — Deze bepaling behoeft uitgelegd noch gerechtvaardigd te worden.

Artikel 11. — Dit artikel neemt een bepaling van de wet van 1919 (art. 5 § 2) over, die zelf aan art. 85 van de hypotheekwet ontleend is.

Artikel 12. — Het artikel heeft voor doel alle betwisting te voorkomen.

Er bestaan inderdaad rechten die tot de handelszaak behooren, zooals daar zijn de octrooien van uitvinding, waarvan het bestaan afhankelijk is van sommige voorwaarden van inschrijving en openbaarheid. Het moet wel verstaan zijn dat de openbaarheid, die uit de inschrijving van een voorrecht op die rechten zou voorspruiten, niet in de plaats kan komen van de inschrijving en de maatregelen tot bekendmaking welke vereischt worden door de wetten tot bijzondere regeling van bedoelde rechten.

Artikel 13. — Dit artikel is slechts de toepassing van het algemeen beginsel rakende de zakelijke waarborgen, die bij overeenkomst gesteld zijn; *prior tempore, potior jure*. De rang wordt niet bepaald door den datum van de inschrijving in het register, doch wel door dien van de aanbidding ter griffie van de vestigingsakte, datum die krachtens art. 7 door den referendaris of den griffier op het register is moeten ingeschreven worden. Want het is mogelijk dat de inschrijving niet is kunnen gedaan worden op den dag zelf van de aanbidding van de vestigingsakte en gedaan werd op denzelfden dag als de inschrijving van andere voorrechten waarvan de akte slechts 's anderdaags aangeboden werd.

De regeering heeft gemeend den regel te moeten handhaven dat de schuldeischers die de vestigingsakte op denzelfden dag aangeboden hebben, gelijken rang hebben, zooals dat gebeurt in de hypotheekwet (art. 81 § 2) ten einde elk vermoeden van bedrog of mogelijke dwaling te weren.

Artikelen 14 en 15. — Bij de wet van 1919 werd de mogelijkheid niet ingezien dat de schuldeischer, die een pand op handelszaak verkregen heeft, een gelijken rang zou hebben als andere schuldeischers die een voorrecht, een gewoon pand of zelfs een recht van hypotheek verkregen hebben op sommige voorwerpen of rechten die deel uitmaken van de handelszaak. Dat is het vraagstuk dat door deze twee artikelen van het ontwerp opgelost wordt.

L'article 14 maintient le droit de priorité de tous les créanciers qui sont investis directement par la loi d'un privilège général ou spécial. C'est l'application du système général de notre législation en matière de garanties réelles; toujours les privilèges établis directement par la loi priment les droits conventionnels. Toutefois il est utile de rappeler que certains créanciers, comme le bailleur, peuvent céder leur rang de préférence; mais il n'est pas nécessaire de le dire dans le texte puisque c'est l'application du droit commun.

Lorsque le créancier investi d'un privilège sur fonds de commerce se trouve en concurrence avec un créancier muni d'un droit conventionnel le principe *prior tempore, potior jure*, reprend tout son empire. C'est la règle que l'article 15 est destinée à formuler.

Article 16. — D'après la loi de 1919 l'inscription ne conserve le gage que pendant trois ans. Ce terme a paru trop court, il oblige les parties intéressées à renouveler fréquemment les formalités et les frais de l'inscription. Le projet propose de porter à dix ans la durée de l'efficacité de l'inscription comme le fait la loi sur les prêts agricoles.

Article 17. — Cet article comble encore une lacune de la loi de 1919 en organisant le mode de renouvellement des inscriptions. Les formalités de ce renouvellement sont excessivement simples en même temps qu'elles donnent à tous les intéressés la sécurité désirée pour la sauvegarde de leurs droits.

Article 18. — C'est aussi une disposition toute nouvelle qui est proposée afin de donner au créancier qui a reçu privilège sur fonds de commerce plus de sécurité et de prévenir certaines fraudes du débiteur qui pourraient lui porter un grave préjudice. Il faut, en effet, que le créancier ait la certitude de pouvoir saisir facilement les éléments du fonds de commerce le jour où il sera dans la nécessité de réaliser son droit. C'est pourquoi le projet décide que les créances garanties par le privilège deviennent immédiatement exigibles, d'abord lorsque le débiteur cède ou déplace son fonds de commerce sans le consentement de son créancier, ensuite même s'il ne fait que céder l'un des éléments incorporels dudit fonds, comme un brevet, une marque de fabrique, enfin lorsque par son fait il provoque l'extinction du droit au bail grevé de privilège. Dans les deux premiers cas, on peut dire que le fait du débiteur constitue essentiellement un acte frauduleux ou tout au moins une méconnaissance formelle de ses obligations. Mais dans le troisième cas, il n'est pas nécessaire qu'on puisse lui reprocher une intention coupable ni même une faute envers son créancier. Par elle-même, l'extinction du droit au bail peut causer un préjudice considérable au créancier; il suffira que cette extinction soit due au fait du débiteur pour que la dette garantie par le privilège devienne immédiatement exigible.

Bij artikel 14 wordt het prioriteitsrecht gehandhaafd van al de schuldeischers die rechtsstreeks door de wet met een algemeen of bijzonder voorrecht bekleed zijn. Het is de toepassing van de algemeene regeling van onze wetgeving betreffende zakelijke waarborgen. Steeds hebben de rechtstreeks bij de wet bevestigde voorrechten den voorrang op de bij overeenkomst bedongen rechten. Nochtans is het niet zonder nut er aan te herinneren dat sommige schuldeischers, zooals de verhuurders, hun bevoorrechten rang mogen afstaan, maar het is niet noodig het te zeggen in den tekst, aangezien het de toepassing is van het gemeen recht.

Wanneer de schuldeischer, bekleed met een voorrecht op een handelszaak, op gelijken rang komt met een schuldeischer in het bezit van een bij overeenkomst verkregen recht, herneemt het princip *prior tempore, potior jure*, zijn volle kracht. Artikel 15 is bestemd om dien regel te formuleeren.

Artikel 16. — Volgens de wet van 1919 doet de inschrijving het pand slechts gedurende drie jaren stand houden. Die termijn is te kort gebleken. De betrokken partijen worden daardoor verplicht herhaaldelijk de formaliteiten en de kosten van de inschrijving te vernieuwen. Het ontwerp stelt voor den duur van het kracht blijven van de inschrijving tot 10 jaar te bepalen zooals dat door de wet op de landbouwleeningen gedaan wordt.

Artikel 17. — In dit artikel wordt nog voorzien in een leemte van de wet van 1919 door de regeling van de wijze van hernieuwing der inschrijvingen.

De formaliteiten voor die hernieuwing zijn uiterst eenvoudig terwijl zij terzelfdertijd aan al de belanghebbenden de gewenschte zekerheid geven voor de vrijwaring van hun rechten.

Artikel 18. — Het is eveneens een heel nieuwe bepaling die voorgesteld wordt ten einde aan den schuldeischer die een voorrecht op een handelszaak verkregen heeft meer zekerheid te geven en eventueel vanwege den schuldenaar bedrog te voorkomen dat den schuldeischer ernstig nadeel zou kunnen berokkenen. Het is inderdaad noodig dat de schuldeischer de zekerheid heeft op de bestanddeelen van de handelszaak gemakkelijk beslag te kunnen leggen den dag waarop hij zijn recht te gelde zal moeten maken. Daarom bepaalt het ontwerp dat de door het voorrecht gewaarborgde schuldvorderingen onmiddellijk eischbaar worden, vooreerst wanneer de schuldenaar, zijn handelszaak verplaatst of overlaat, vervolgens wanneer hij slechts een van de onlichamelijke bestanddeelen van gezegd fondsoverlaat, zooals een octrooi, een fabriekmerk, ten slotte wanneer hij zelf oorzaak is dat het recht op de met het voorrecht bezwaarde huurovereenkomst te niet gaat. In de eerste twee gevallen mag men zeggen dat het door den schuldenaar gepleegde feit essentieel een bedreiglijke handeling is of althans ten minste een formeele te kortkoming aan zijn verplichtingen. Maar in het derde geval is het niet noodig dat men hem een schuldig inzicht verwijten kan noch zelfs een fout tegenover zijn schuldeischer. Op zich zelf kan het teniet gaan van het recht op de huurovereenkomst, aan den schuldenaar een aanzienlijk nadeel berokkenen; het zal volstaan dat dit te niet gaan

La même sanction rigoureuse ne doit pas être appliquée lorsque le débiteur aliène des éléments corporels de son fonds de commerce. Il serait exagéré d'exiger le consentement préalable du créancier pour l'aliénation du matériel, de l'outillage, même des animaux dont le renouvellement plus ou moins fréquent est commandé par les nécessités de la bonne marche de l'entreprise. D'ailleurs le créancier pourra assez aisément avoir pour ces choses connaissance des aliénations frauduleuses ou exagérées qui mettraient en danger sa garantie.

Articles 19 et 20. — Il paraît nécessaire d'organiser la procédure de la réalisation du privilège d'une façon plus complète que ne le fait la loi de 1919 et aussi d'accélérer cette réalisation en même temps que d'assurer la sauvegarde des droits de tous les intéressés.

A défaut de paiement à l'échéance de la créance, garantie, le créancier peut immédiatement après une mise en demeure adressée à celui-ci, sans attendre le délai de huit jours imposé par la loi de 1919, s'adresser par requête au président du tribunal de commerce pour obtenir l'autorisation de faire vendre, soit le fonds de commerce en entier, soit séparément les objets et droits qui en font partie. Cette requête doit être signifiée non seulement au débiteur, mais encore au tiers propriétaire du fonds de commerce, si celui-ci est connu du saisissant. Ce n'est que huit jours après que ces significations auront été faites aux deux intéressés avec invitation de produire leurs observations, que le président du tribunal de commerce pourra statuer sur la requête.

L'ordonnance doit être signifiée au débiteur, au tiers propriétaire du fonds de commerce et à tous autres créanciers ayant privilège sur ledit fonds, avec indication des jour, lieu et heure auxquels il sera procédé à la vente. Tous ces intéressés peuvent dans les huit jours de la signification qui leur est faite, faire opposition à l'ordonnance avec assignation devant le tribunal de commerce. Le jugement, rendu sur cette opposition sera susceptible d'appel d'après les règles de la loi de compétence, mais le délai d'appel ne sera que de huit jours à dater de la signification du jugement.

Le créancier peut demander de pouvoir réaliser son privilège, en faisant vendre, soit tout le fonds de commerce en un seul bloc, soit séparément chacun des objets et droits qui le constituent. Mais le président du tribunal de commerce peut évidemment dans son ordonnance modifier le mode de réalisation sollicité par le créancier, usant de son pouvoir de manière à garantir pleinement les droits de celui-ci, mais d'autre part à sauvegarder autant que possible les intérêts du débiteur.

zijn oorzaak vindt in een handeling van den schuldenaar, om de door het voorrecht gewaarborgde schuld aanstonds eischbaar te maken.

Dezelfde strenge sanctie moet niet toegepast worden wanneer de schuldenaar lichamelijke bestanddeelen van zijne handelszaak vervreemdt. Het ware overdreven de voorafgaande toestemming van den schuldeischer te vragen voor de vervreemding van het materieel, de werktuigen, zelfs van de dieren, die min of meer herhaaldelijk moeten vernieuwd worden om den goeden gang van de onderneming te verzekeren. De schuldeischer zal trouwens voor die zaken vrij gemakkelijk kennis kunnen hebben van die bedrieglijke of overdreven vervreemding die zijn waarborg in gevaar zouden brengen.

Artikelen 19 en 20. — Het lijkt noodig de rechtspleging van de tegeldemaking van het voorrecht op een meer volledige wijze te regelen dan zulks bij de wet van 1919 gedaan werd en eveneens die tegeldemaking te bespoedigen en terzelfdertijd de vrijwaring te verzekeren van de rechten van al de belanghebbenden.

Wordt de door het voorrecht gewaarborgde schuldverbintenis op den vervaldag niet betaald dan kan de schuldeischer onmiddellijk na een in-morastelling aan den schuldenaar gericht zonder den termijn van 8 dagen bij de wet van 1919 opgelegd, af te wachten, zich bij verzoekschrift tot den voorzitter van de rechtbank van koophandel wenden ten einde de machtiging te bekomen om of wel de geheele handelszaak, of wel afzonderlijk de voorwerpen en rechten die er deel van uitmaken te doen verkoopen. Dat verzoekschrift moet niet alleen aan den schuldenaar maar eveneens aan den derden persoon, eigenaar van de handelszaak, beteekend worden, indien die althans aan den beslaglegger bekend is. Eerst 8 dagen nadat die beteekeningen aan de twee belanghebbenden zullen gedaan zijn, met verzoek hun opmerkingen te doen gelden, kan de voorzitter van de rechtbank van koophandel op het verzoekschrift uitspraak doen.

Het bevelschrift moet aan den schuldenaar, aan den derden persoon eigenaar van de handelszaak en aan al de andere schuldeischers, die een voorrecht hebben op gezegde zaak beteekend worden, met aanwijzing van den dag en het uur waarop, en de plaats waar tot den verkoop zal worden overgegaan. Al die belanghebbenden kunnen binnen acht dagen na de hun gedane beteekening, verzet doen tegen het bevelschrift met dagvaarding voor de rechtbank van koophandel. Tegen het op dat verzet gewezen vonnis kan hooger beroep ingesteld worden volgens de regelen van de wet op de bevoegdheid, maar de termijn van beroep zal slechts acht dagen bedragen te rekenen van den dag van de beteekening van het vonnis.

De schuldenaar mag vragen om zijn voorrecht te gelde te mogen maken door den verkoop of wel van de handelszaak in haar geheel, of wel van elk van de voorwerpen en rechten afzonderlijk die de handelszaak uitmaken. Maar de voorzitter van rechtbank van koophandel mag natuurlijk in zijn bevelschrift de door den schuldeischer gevraagde wijze van tegeldemaking wijzigen, daarbij gebruik makende van zijn macht om ten volle de rechten van bedoelden schuldeischer te waarborgen, maar om

Si la vente ordonnée par le président doit être faite par un officier ministériel, le créancier aura le droit de choisir lui-même celui qu'il chargera de procéder à la vente parce que tout officier ministériel doit être présumé présenter toutes les garanties désirables. Mais il se peut que pour mieux sauvegarder tous les intérêts, il faille charger de la vente d'autres personnes, par exemple, s'il s'agit de faire vendre des brevets; dans ce cas, il appartiendra au président de désigner la personne qui sera chargée de procéder à la vente.

Le président compétent pour statuer sur la requête du créancier, c'est celui du tribunal au greffe duquel a été inscrit le privilège dont la réalisation est poursuivie. Ce n'est donc pas nécessairement celui dans le ressort duquel est actuellement établi le fonds de commerce, par exemple, dans le cas où le débiteur a transféré son fonds dans un autre arrondissement sans que l'ancienne inscription ait été rayée et remplacée par une nouvelle. S'il s'agit de saisir tout un fonds de commerce avec succursales dans divers arrondissements, le président compétent sera celui du ressort dans lequel a été inscrit le privilège sur l'établissement principale. Mais si le créancier ne veut saisir et faire vendre qu'une succursale, c'est devant le président du tribunal de commerce dans le ressort duquel a été inscrit le privilège sur cette succursale que la procédure devra se poursuivre.

Malgré l'abréviation des délais établis par les art. 19 et 20, on peut craindre que le débiteur menacé de voir vendre son fonds de commerce, ne se hâte de détourner une partie des valeurs qui constituent la meilleure garantie de son créancier. Mais il ne faut pas oublier que la procédure organisée par les articles 19 et 20 n'est pas exclusive du droit commun et que par conséquent le créancier pourra toujours faire opérer toutes saisies conformément aux règles du Code de procédure civile. En outre, pour les valeurs dont le détournement est le plus à craindre pour le créancier, l'art. 21 du projet organise une procédure qui permet de parer à toutes tentatives de fraude.

Article 21. — Si le privilège porte sur des marchandises ou des matières premières à l'égard desquelles on ne peut reconnaître au créancier aucun droit de suite, celui-ci pourra obtenir du président l'autorisation de faire une saisie conservatoire sans aucun délai et la nomination d'un séquestre des biens saisis. En outre, s'il s'agit de matières périssables, le président pourra en ordonner la vente immédiate, sans aucun délai. Mais en vue de sauvegarder les droits et les intérêts du débiteur dont les biens ont peut-être été vendus injustement, le créancier demandeur sera obligé de fournir caution, à moins qu'il ne justifie de solvabilité suffisante au regard des indemnités qu'il pourrait devoir payer à son débiteur.

van den anderen kant ook zooveel mogelijk de belangen van den schuldenaar te vrijwaren.

Moet de verkoop waartoe door den voorzitter bevel gegeven werd door een ministerieel ambtenaar gedaan worden, dan zal de schuldeischer zelf het recht hebben diene te kiezen dien hij belasten zal met den verkoop, omdat om het even welk ministerieel ambtenaar ondersteld moet worden alle wenschelijke waarborgen te bieden. Maar het is mogelijk dat, om beter alle belangen te vrijwaren, andere personen met den verkoop belast worden; bij voorbeeld als het geldt octrooien te verkoopen; in dat geval is het de voorzitter die den persoon moet aanwijzen die belast zal zijn den verkoop te doen.

De voorzitter, die bevoegd is om uitspraak te doen over het verzoekschrift van den schuldeischer, is die voorzitter op wiens griffie het voorrecht waarvan de te geldemaking vervolgd wordt werd ingeschreven. Het is dus niet noodzakelijk die, in wiens rechtsgebied thans de handelszaak gevestigd is, b.v. in het geval waarin de schuldenaar zijn zaak overgebracht heeft naar een ander arrondissement zonder dat de vroegere inschrijving doorgehaald en door een nieuwe vervangen is geworden. Geldt het op een geheele handelszaak met filialen in verschillende arrondissementen beslag te leggen, dan zal de bevoegde voorzitter die zijn van het gebied waarin het voorrecht op de hoofdzak ingeschreven is geworden. Maar indien de schuldeischer slechts een filiale in beslag wil nemen of doen verkoopen, dan is het vóór den voorzitter van de rechtbank van koophandel binnen wiens rechtsgebied het voorrecht op die filiale ingeschreven is geworden, dat de rechtspleging zal moeten vervolgd worden.

Niettegenstaande de bij art. 19 en 20 ingevoerde verkorting van de termijnen, is het te vreezen dat de schuldenaar, die bedreigd is zijn handelszaak te zien verkoopen, zich haasten zal om een gedeelte der waarden te verduisteren die de beste waarborg van zijn schuldeischer zijn. Maar men moet niet vergeten dat de bij de art. 19 en 20 ingevoerde rechtspleging het gemeen recht niet uitsluit en dat bijgevolg de schuldeischer steeds alle beslagnemingen zal kunnen doen overeenkomstig de regelen van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering. Daarenboven, voor de waarden, waarvan de verduistering het meest door den schuldeischer moet gevreesd worden, voert art. 21 van het ontwerp een rechtspleging in, die toelaat elke poging tot bedrog te keer te gaan.

Artikel 21. — Wanneer het voorrecht betrekking heeft op waren of grondstoffen ten opzichte van dewelke aan de schuldeischer geen volgrecht kan erkend worden, dan kan deze van den voorzitter machtiging bekomen om conservatoir beslag te leggen zonder bepaling van termijn en een sequester te benoemen over de in beslag genomen goederen. Geldt het daarenboven voor bederf vatbare waren, dan kan de voorzitter gelasten die onmiddellijk te verkoopen, zonder eenig verwijl. Maar, ten einde de rechten en belangen te vrijwaren van den schuldenaar wiens goederen misschien ten onrechte verkocht zijn geworden, zal de schuldeischer verplicht zijn zekerheid te stellen, tenzij hij van voldoende solvabiliteit zou doen blijken in verhouding tot de vergoedingen die hij eventueel aan zijn schuldenaar zou te betalen hebben.

Articles 22 et 23. — En ce qui concerne les droits que peut conserver le créancier privilégié sur les objets et droits faisant partie du fonds de commerce, l'article 23 fait les distinctions suivantes:

S'agit-il de marchandises ou de matières premières, le créancier perd tout droit en principe à leur égard dès qu'elles sont aliénées par le débiteur.

S'agit-il de choses corporelles mobilières autres que les marchandises et matières premières, comme l'outillage, les chevaux, les voitures, etc... le créancier n'a pas non plus de droit sur les choses et l'acquéreur n'a pas craindre de les voir saisir entre ses mains; mais tant que le prix n'en est pas payé, le créancier pourra faire porter son privilège sur ce prix.

S'agit-il d'éléments incorporels du fonds de commerce, tels que brevets, droit au bail, etc... la cession qu'en fait le débiteur à des tiers laisse intact le privilège du créancier qui pourra donc éventuellement les saisir entre les mains des acquéreurs et les faire vendre pour se faire payer. A l'égard de ces choses incorporelles, l'exercice de ce droit ne présente ni difficultés, ni inconvénients sérieux. Mais on peut se demander s'il n'y aurait pas lieu de limiter à une certaine durée la possibilité d'aller les saisir chez ceux qui les auraient acquises de bonne foi. Cette forclusion automatique pourrait être fort préjudiciable au créancier. D'autre part, il n'est pas à craindre que des tiers se trouvent exposés pendant de longues années à des saisies. Si la cession d'un brevet, d'un droit au bail, etc., s'est faite avec le consentement du créancier, l'acquéreur n'aura pas manqué d'avoir eu connaissance du privilège. Dans le cas contraire, le créancier ne manquera pas d'exercer le droit que lui reconnaît l'art. 18 et d'exiger immédiatement le remboursement de sa créance.

Il faut remarquer encore que si le débiteur a vendu certains éléments incorporels du fonds de commerce, le créancier peut, au lieu d'en opérer la saisie dans les mains des tiers, faire porter le privilège sur le prix tant que celui-ci reste encore dû par l'acquéreur.

* * *

Articles 24 à 27. — Quelques considérations générales sur la purge du privilège sur fonds de commerce s'imposent.

Normalement, la réalisation forcée d'une chose grevée de privilège entraîne purge de ce privilège.

En revanche, normalement, la vente volontaire de pareille chose n'entraîne pas semblable libération. En effet, l'acquéreur n'a pas plus de droit que le vendeur de cette chose et celui-ci ne pouvait imposer au créancier privilégié de donner mainlevée de ce privilège si ce n'est contre paiement de l'obligation garantie. Toutefois, dans ce cas

Artikelen 22 en 23. — Wat de rechten betreft die de bevoorrechten schuldeischer behouden kan op de voorwerpen en rechten die deel uitmaken van de handelszaak wordt door art. 23 het volgende onderscheid gemaakt:

Geldt het koopwaren of grondstoffen dan verliest in beginsel de schuldeischer te hunnen opzichte alle recht, zoolang zij door den schuldenaar vervreemd zijn.

Geldt het andere roerende lichamelijke zaken dan koopwaren en grondstoffen, zooals werktuigen, paarden, rijtuigen, enz. dan heeft de schuldeischer eveneens geen recht op de zaken en de koper moet niet vreezen die zaken in zijn handen met beslag te zien beleggen; maar zolang de prijs er van niet betaald is, zal de schuldeischer zijn voorrecht op dien prijs kunne doen overgaan.

Geldt het onlichamelijke bestanddeelen van de handelszaak, zooals octrooien, recht op huur, enz. dan laat de daarvan door den schuldenaar aan derden gedane afstand het voorrecht van den schuldeischer onaangetast en dezelvaatste zal die zaken derhalve eventueel kunnen in beslag nemen in de handen van de koopers en ze doen verkoopen om zich te doen betalen. Ten opzichte van onlichamelijke zaken geeft de uitoefening van dat recht geen aanleiding tot moeilijkheden of ernstige bezwaren. Maar men kan zich afvragen of de mogelijkheid om die zaken in beslag te gaan nemen bij hen, die ze te goeder trouw zouden verkregen hebben, niet tot een bepaalden tijd zou dienen beperkt te worden. Die automatische forclusie zou voor den schuldeischer zeer nadeelig kunnen zijn. Van den anderen kant valt het niet te vreezen dat derde personen gedurende lange jaren aan beslagneming zouden blootgesteld zijn. Is de afstand van een octrooi, een recht op huur enz. geschied met de toestemming van den schuldeischer, dan kan het den koper niet onbekend gebleven zijn dat er een voorrecht bestond. In het tegenovergestelde geval, zal de schuldeischer niet nalaten het recht uit te oefenen dat hem bij art. 18 toegekend wordt, en onmiddellijk de terugbetaling van zijn vordering te eischen.

Er dient nog opgemerkt dat, indien de schuldenaar sommige onlichamelijke bestanddeelen van de handelszaak verkocht heeft, de schuldeischer, in plaats van beslag te leggen in handen van derden, het voorrecht kan doen vestigen op den prijs, zolang die nog door den koper verschuldigd blijft.

* * *

Artikelen 24 tot 27. — Enkele algemeene beschouwingen omtrent de ontlasting van het voorrecht op de handelszaak dringen zich op.

Normaal brengt de gedwongen tegeldmaking van een met voorrecht belaste zaak ontlasting mede van dat voorrecht.

Normaal is er daarentegen geen ontlasting bij den vrijwilligen verkoop van een dergelijke zaak. De koper heeft inderdaad niet meer recht dan de verkooper van die zaak en deze kan aan den bevoorrechten schuldeischer niet opleggen opheffing van dat voorrecht te geven, tenzij tegen betaling van de gewaarborgde verplichting. In dat geval

de vente volontaire de la chose grevée de privilège, des considérations d'intérêt général font reconnaître à l'acquéreur d'un immeuble ou d'un navire, le droit de purger cet immeuble ou ce navire des charges hypothécaires qui le grèvent. En effet, si l'acquéreur ne pouvait se débarrasser de ces charges, il serait à craindre qu'au détriment de l'intérêt commun, il se refusât à faire les frais nécessaires pour mettre en pleine valeur l'immeuble ou le navire qu'il a acquis. Pour éviter cette nuisance, la loi hypothécaire (art. 110 à 122) et la législation maritime (art. 39 à 42) ont permis à cet acquéreur de se procurer la purge de son immeuble ou de son navire, en offrant aux créanciers inscrits le prix de son acquisition et d'autre part si ces créanciers ne sont pas satisfaits de cette offre, en leur permettant de requérir que l'on soumette à des enchères publiques la chose qu'il s'agirait de dégrever. La procédure de purge ne peut d'ailleurs être un obstacle aux poursuites des créanciers. De cette façon, tous les intérêts sont conciliés: l'immeuble ou le navire sont dégrevés après avoir procuré aux créanciers inscrits, le maximum de valeur pignorative que ceux-ci pouvaient attendre de leur privilège ou de leur hypothèque.

Ce régime de la purge est encore mieux justifié en matière de privilège sur fonds de commerce, car pour que cette sorte de bien soit mise en pleine valeur, il faut que son propriétaire y incorpore continuellement son industrie et pour s'y décider, ce propriétaire a besoin d'avoir la garantie qu'une saisie pratiquée par un créancier inscrit avant la cession de son fonds, ne vienne priver l'acquéreur du fruit du travail qu'il aurait investi dans cet établissement après cette cession.

Aussi, le commentaire des articles 24 à 30 du présent projet qui organisent la procédure de purge du fonds de commerce ne doit-il comporter d'autres développements que ceux qui doivent justifier la différence entre ces articles et les dispositions correspondantes de la loi hypothécaire et de la législation maritime.

Lorsque le fonds de commerce grevé de privilège est réalisé en suite d'un concordat préventif de la faillite ou incident à la faillite, cette vente est-elle une réalisation forcée purgeant *ipso facto* ce fonds, ou bien est-elle une réalisation volontaire ne produisant la purge du privilège que moyennant la procédure des articles 23 et suivants? La première solution a paru s'imposer quand la vente du fonds se fait en suite d'un concordat dont l'exécution a été confiée à des liquidateurs et que ceux-ci font cette vente aux enchères moyennant publicité organisée par le juge.

Le délai pour instituer la procédure de la purge du privilège sur fonds de commerce (art. 25) est de six mois: terme adopté pour la purge de l'hypothèque maritime. Mais comme la législation projetée ne prévoit ni la trans-

van vrijwilligen verkoop van de met een voorrecht bezwaarde zaak doen nochtans overwegingen van algemeen belang aan den koper van een vast goed of van een schip, het recht toekennen dat vast goed of dat schip te zuiveren van de hypothecaire lasten die het bezwaren. Indien inderdaad, de koper zich niet van die lasten kan ontdoen, ware het te vreezen dat hij, tot nadeel van het gemeenschappelijk belang, zou weigeren de noodige kosten te doen om aan het door hem aangeschafte vast goed of schip, zijn volle waarde te geven. Om dat hinder te vermijden is bij de hypotheekwet (art. 110 tot 122) en de zeevaartwetgeving (art. 30 tot 42) aan den koper toegestaan de ontlasting van zijn vast goed of van zijn schip te bekomen, door aan de ingeschreven schuldeischers den prijs van zijn aankoop aan te bieden, en van den anderen kant, indien die schuldeischers niet tevreden zijn met dat aanbod, door hen toe te laten te eischen dat de zaak die zou moeten ontlast worden bij openbaar opbod zou verkocht worden. De rechtspiegeling tot ontlasting kan overigens geen beletsel zijn tot de vervolging der schuldeischers. Op die wijze zijn al de belangen verzoend; het vast goed of het schip is ontlast na aan de ingeschreven schuldeischers de grootste pandwaarden verschaft te hebben, die door hen van hun voorrecht of hun hypotheek kon verwacht worden.

Die regeling van de ontlasting is nog beter gewettigd inzake voorrecht op een handelszaak, want opdat dit soort goed tot zijn volle waarde zou komen, is het noodig dat de eigenaar zich voortdurend beijvert om zijn zaak te doen bloeien en, om daartoe te besluiten, moet de eigenaar den waarborg hebben dat een beslag uitgevoerd door een schuldeischer voor den verkoop van zijn handelszaak ingeschreven, den koper niet kome berooven van de vlucht van den arbeid dien hij aan die inrichting na dien afstand zou gewijd hebben.

Derhalve moet het commentaar op de artikelen 24 tot 30 van dit ontwerp, waarbij de procedure tot ontlasting van de handelszaak geregeld wordt, geen andere uiteenzettingen bevatten dan die bestemd om het verschil te wetigen tusschen dat artikel en de overeenstemmende bepalingen van de hypotheekwet en de zeevaartwetgeving.

Wanneer de met voorrecht bezwaarde handelszaak te gelde gemaakt wordt tengevolge van een akkoord tot voorkoming van faillissement, of opkomende bij een faillissement, is dan die verkoop een gedwongen tegeldemaking, die «*ipso facto*» die handelszaak ontlast, of wel een vrijwillige tegeldemaking waarbij de ontlasting van het voorrecht slechts verkregen wordt door de procedure van art. 23 en volgende? De eerste oplossing scheen zich op te dringen wanneer de verkoop van de handelszaak geschiedt ten gevolge van een akkoord waarvan de uitvoering opgedragen is geworden aan vereffenaars en dat deze die veiling houden mits de door den rechter ingerichte ruchtbaarheid.

De termijn om de procedure tot ontlasting van het voorrecht op een handelszaak in te stellen (art. 25) bedraagt 6 maanden: termijn aangenomen voor de hypotheek op zeeschepen. Maar, daar de voorgestelde wetgeving noch de

cription, ni même l'inscription des actes d'acquisition de pareil fonds, le point de départ du délai de six mois a dû être fixé au jour de l'enregistrement de ces actes d'acquisition.

La loi hypothécaire permet la purge non seulement dans le cas de vente d'un immeuble grevé d'hypothèque, mais encore dans tous les autres cas de transmission du fonds hypothéqué (échange, mise en société, donation et même legs). Mais dans ces autres cas qui d'ailleurs ne fournissent la matière que de cas de purge bien rares, l'acte d'acquisition ne fixe pas la valeur du fonds qui doit être offerte aux créanciers inscrits et il est nécessaire que pour faire son offre l'acquéreur détermine cette valeur. Cette évaluation et sa discussion éventuelle seraient des complications fâcheuses dans une procédure qui, comme tout ce qui tient à l'exécution du privilège sur fonds de commerce, doit être expéditive.

On a donc restreint l'application de la purge aux transmissions volontaires de fonds de commerce qui sont des ventes. Mais d'autre part, on l'a étendue aux attributions du fonds de commerce pour actes de partage, car le plus souvent cette dernière espèce d'actes contient aussi évaluation du bien qu'il s'agit de dégrever.

Article 26. — Il serait excessif de dire que le propriétaire d'un fonds de commerce à l'égard duquel a été instituée une procédure d'exécution de ce fonds perd le droit d'en disposer. Mais la loi ne doit pas non plus permettre que les ventes de ce fonds conclues postérieurement à la sommation de payer faite conformément à l'article 19 par le créancier inscrit pour préparer l'exécution du fonds de commerce, puissent servir de base à une procédure de purge. Car ce serait un entrecroisement fâcheux de voies de droit qui auraient l'une et l'autre pour fin la réalisation du même bien au maximum de sa valeur vénale.

Il est évident que si le créancier inscrit n'engageait pas la procédure d'exécution que, conformément à l'article 19, il aurait annoncée par sa mise en demeure, l'acquéreur ou l'attributaire du fonds pourrait dans les six mois de l'acte d'acquisition ou de partage fonder une procédure de purge sur son titre, bien que ce titre soit postérieur à la mise en demeure abandonnée. Cette inaction du créancier qui aurait commencé une procédure d'exécution pourrait être constatée par une sommation de donner suite à cette procédure qui serait adressée par l'acquéreur à ce créancier, et par l'inaction de ce créancier après cette sommation.

Article 28. — Celui qui sous condition suspensive ou sous condition résolutoire expresse a acquis un fonds de commerce grevé de privilège peut-il entamer la procédure

overschrijving noch zelfs de inschrijving voorziet van de akten tot aankoop van dergelijke zaak, is het aanvangspunt van den termijn van zes maanden moeten gesteld worden op den dag waarop die akten van aankoop geregistreerd worden.

Bij de hypotheekwet wordt de ontlasting toegelaten niet alleen in geval van verkoop van een met hypotheek bezwaard vast goed, maar eveneens in al de andere gevallen van overdracht van de gehypotheekte zaak (ruiling, oprichting als vennootschap, schenking en zelfs legaat). Maar in die andere gevallen, waarin trouwens slechts zelden een geval van ontlasting voorkomt, wordt de waarde van de zaak, die aan de ingeschreven schuldeischers moet aangeboden worden, niet in de akte van aankoop bepaald, en het is noodig dat, om zijn aanbod te doen, de koper die waarde bepale. Die schatting, en de eventuele bespreking daarvan, zouden betreurenswaardige verwikkelingen zijn in een procedure die, evenals alles wat verband houdt met de uitvoering van het voorrecht op een handelszaak, snel moet geschieden.

Derhalve is de toepassing van de ontlasting tot de vrijwillige overdrachten van handelszaken, die als verkoop gelden, beperkt geworden. Maar, aan den anderen kant is die toepassing uitgebreid geworden tot de toekenning van de handelszaak door middel van akten van verdeling, want meestal brengt dit laatste soort akten eveneens schatting van het goed, dat moet ontlast worden, mede.

Artikel 26. — Het ware overdreven te zeggen dat de eigenaar van een handelszaak, tegen wien een geding tot executie van dit fonds ingesteld werd, het recht zou verliezen om over die zaak te beschikken. Maar de wet moet ook niet toelaten dat de verkoop van die zaak, gesloten na de aanmaning tot betaling overeenkomstig art. 19 door den ingeschreven schuldeischer gedaan om de executie van de handelszaak voor te breiden, als basis zou kunnen dienen voor een geding tot ontlasting. Want dat zou een jammerlijke dooreenmenging zijn van rechtsmiddelen, die het eene zoowel als het andere, tegeldemaking van het zelfde goed op zijn hoogste waarde ten doel zouden hebben.

Het is vanzelfsprekend dat, indien de ingeschreven schuldeischer het geding tot executie niet zou beginnen dat hij, overeenkomstig art. 19 door zijne immorastelling zou aangekondigd hebben, de koper of de verkrijger van de zaak, binnen 6 maanden na de akte van aankoop of verdeling, een geding tot ontlasting zou kunnen gronden op zijn titel, alhoewel bedoelde titel van lateren datum is dan de immorastelling waarvan afgezien werd. Dat gebrek aan actie vanwege den schuldeischer, die een geding tot executie zou aangevangen hebben, zou kunnen vastgesteld worden door een aanmaning om het geding te vervolgen, aanmaning die door den koper tot den schuldeischer zou gericht worden, en door diens werkeloosheid na dien aanmaning.

Artikel 28. — Mag hij die onder opschortende of onder uitdrukkelijk ontbindende voorwaarde een met voorrecht bezwaarde handelszaak verkregen heeft, het geding tot

de purge, tandis que cette condition est encore pendante? Pour résoudre cette question l'article 28 a disposé que cet acquéreur ne peut exercer les droits indiqués à l'article 25 tant que l'incertitude sur l'évènement de la condition laissera en suspens le droit de cet acquéreur, mais dès que l'accomplissement de la condition suspensive ou la défaillance de la condition résolutoire aura rendu l'acquisition définitive, l'acquéreur jouira (si bien entendu le fonds n'a pas été exécuté dans l'intervalle) du délai de six mois pour faire la procédure de purge.

En revanche, le droit de surenchérir ne peut en raison de ce que la créance est encore affectée de condition, être refusé au créancier inscrit: la surenchère émanant d'un pareil créancier doit pouvoir déclancher les enchères publiques. Si après réalisation de cet immeuble en suite de ces enchères, il s'avère que le droit de celui qui les a provoquées est devenu caduc par l'accomplissement de la condition résolutoire ou la défaillance de la condition suspensive impliquée en son acte, cette réalisation n'aura eu que des effets avantageux pour l'ensemble des intéressés. Toute autre solution exposerait à deux alternatives également inadmissibles. Si l'on disait que le titulaire d'une créance conditionnelle inscrite ne peut surenchérir tant que la condition est pendante, et que cependant le délai de quinzaine de l'article 27 court contre ce créancier, ce serait une lésion de droit infligée à ce créancier dans le cas où l'évènement de la condition viendrait consolider son droit (et avec effet rétroactif, art. 1179 C. C.) Si, au contraire, l'on décidait que le délai de surenchère naît pour lui lors de la réalisation de la condition suspensive (ou de l'inaccomplissement de la condition résolutoire) et subsiste pendant quinze jours, l'on jetterait et l'on prolongerait peut-être longtemps l'incertitude sur le droit de propriété de l'acquéreur.

Article 29. — Si la valeur du fonds de commerce telle qu'elle est fixée par les procédures produisant purge du privilège est inférieure au montant des créances inscrites, ce privilège s'éteint pour l'excédant de ces créances. Il se conserve à concurrence de la partie du prix qui est inférieure au montant des créances. Et il est nécessaire que jusqu'à ce que l'acheteur ait versé son prix aux mains du créancier inscrit en ordre utile, ce créancier 1° ait action directe contre l'acquéreur, 2° possède sur le fonds de commerce pour la partie non éteinte de son privilège, préférence à l'encontre des créanciers de l'acquéreur.

Il doit en être de même au cas d'attribution du fonds de commerce en partage et tant que l'attributaire n'a pas versé au créancier demeuré inscrit le montant auquel le fonds a été évalué lors du partage.

ontlasting instellen, terwijl die voorwaarde nog hangende is? Om die vraag op te lossen, is bij art. 28 bepaald dat die koper de in artikel 25 vermelde rechten niet kan uitoefenen zolang de onzekerheid omtrent het opkomen der voorwaarde het recht van den koper onbeslist laat, maar zoohaast door de vervulling van de opschortende voorwaarde of het achterwege blijven van de ontbindende voorwaarde de verkrijging definitief geworden is, zal de koper (indien wel te verstaan de zaak niet intusschentijd verkocht is geworden) over eenen termijn van 6 maanden beschikken om de ontlasting te doen geschieden.

Het recht van opbod kan daarentegen niet aan den ingeschreven schuldeischer ontzegd worden, omdat aan de schuldverbintenis nog een voorwaarde verbonden is: het opbod uitgaande van een dergelijk schuldeischer moet tot het openbaar opbod kunnen aanleiding geven. Indien na de tegeldemaking van dat vast goed ten gevolge van die verkoop bij opbod, bewezen wordt dat het recht van hem, die bedoelde verkoop uitlokte, verviel wegens het vervullen van de ontbindende voorwaarde of het achterwege blijven van de opschortende voorwaarde die in zijn verrichting besloten ligt, dan zal die tegeldemaking slechts gunstige gevolgen gehad hebben voor al de belanghebbenden. Elke andere oplossing zou blootstellen aan twee mogelijke uitkomsten, die even onaanneemlijk zijn. Moest men zeggen dat de houder van een ingeschreven voorwaardelijke schuldverbintenis niet hooger bieden mag zolang de voorwaarde hangende is, en dat nochtans de termijn van vijftien dagen van artikel 27 tegen dien schuldeischer loopt, dan zou dat een rechtsbenadeeling zijn, aan dien schuldeischer berokkend in het geval waarin het opkomen van de voorwaarde zijn recht zou versterken (en met terugwerkende kracht, art. 1179 Burg. W.) Indien integendeel beslist werd dat de termijn van opbod voor hem aanvangt bij de vervulling van de opschortende voorwaarde (of het niet vervullen van de ontbindende voorwaarde) en gedurende 15 dagen blijft bestaan, zou men onzekerheid doen ontstaan en wellicht lang doen voortduren omtrent het eigendomsrecht van den koper.

Artikel 29. — Is de waarde van de handelszaak, zooals die vastgesteld is bij de rechtsplegingen die ontlasting van het voorrecht teweegbrengen lager dan het bedrag der ingeschreven schuldverbintenissen, dan gaat het voorrecht te niet voor dat gedeelte dat die schuldverbintenissen te boven gaat. Het blijft bestaan tot beloop van dat gedeelte van den prijs die onder het bedrag van de schuldverbintenissen blijft. En het is noodig dat, tot op het oogenblik waarop de koper den prijs gestort heeft in handen van den door zijn inschrijving in aanmerking komende schuldeischer, die schuldeischer 1° een rechtstreeksche vordering heeft tegen den koper, 2° voorkeur bezit op de handelszaak voor het niet te niet gegane gedeelte van zijn voorrecht tegen de schuldeischers van den koper.

Hetzelfde moet gelden in geval van toekenning van de handelszaak in verdeeling, zolang de verkrijger aan den schuldeischer die ingeschreven gebleven is, het bedrag niet gestort heeft waarop de zaak bij de verdeeling geschat is geworden.

En matière de purge hypothécaire, la même nécessité se présente de conserver ce double droit aux créanciers inscrits, mais en cette matière là, à lui seul, le jeu des principes sur les transmissions immobilières suffit presque toujours à protéger ces créanciers (a).

Pour atteindre dans notre matière le double résultat juridique proposé, voici ce qui a paru le plus expédient.

Le privilège initial subsiste dans les limites indiquées ci-dessus. Le prix de la vente du fonds de commerce est, à concurrence de la partie demeurée privilégiée de la créance inscrite, délégué *sans novation* au créancier. Quoique ce soit là une délégation imparfaite, elle donne au délégataire, le droit d'agir directement contre l'acquéreur. Enfin l'ancienne créance subsistant avec tous ses attributs, permet au créancier de faire valoir à l'égard de tous et notamment des créanciers de l'acquéreur la partie conservée du privilège initial.

Seulement, et c'est une nouvelle différence d'avec le régime hypothécaire, si le créancier privilégié sur fonds de commerce veut conserver son droit de préférence, il doit faire renouveler son inscription dans le délai de l'article 16.

En vertu de l'article 30, les six articles précédents sont applicable lorsque *singulatum* l'on vendra ou l'on attribuera en partage certains éléments du fonds de commerce grevé de privilège; cela permet de purger de ce privilège un brevet d'invention qui en était frappé et qui serait vendu isolément.

* *

L'Article 31 organise la radiation de l'inscription du privilège, en tenant compte de ce qu'en cette matière (com-

(a) *En cas de purge d'hypothèque, le droit du créancier d'hypothécaire est reporté sur le prix obtenu lors de la vente sur saisie immobilière ou lors de la revente après surenchère. Le prix ainsi dévolu aux créanciers hypothécaires antérieurs à ces ventes, est lui-même garanti du privilège du vendeur. En cette qualité de titulaire du prix de la dernière vente muni de ce nouveau privilège, les créanciers hypothécaires antérieurs à la saisie immobilière ou à la purge doivent, sur l'immeuble purgé, être préférés aux autres créanciers de l'acquéreur. Cette ressource fait défaut en matière de purge du fonds de commerce car dans le système du projet, il n'existe pas de privilège au profit du vendeur de ce fonds.*

Inzake hypothécaire ontlasting doet zich dezelfde noodzakelijkheid voor, dit dubbel recht te behouden aan de ingeschreven schuldeischers, maar in die zaken, volstaat de werking alleen van de beginselen aangaande de overdracht van vaste goederen bijna altijd om die schuldeischers te beschermen (a).

Om in de ons hier aanbelangende zaak den voorgenomen tweevoudigen juridischen uitslag te bereiken, leek ons de spoedigste en zekerste weg de volgende:

Het eerste voorrecht blijft bestaan binnen de hierboven vermelde grenzen. De verkoopprijs van de handelszaak wordt, tot beloop van het bevoorrecht gebleven gedeelte van de ingeschreven schuldvordering, zonder schuldvernieuwing op den schuldeischer overgedragen. Hoewel dit een onvolmaakte schuldoverdracht is, verleent zij aan den schuldeischer, die een anderen schuldenaar gekregen heeft het recht om rechtstreeks tegen den verkrijger een eisch in te stellen.

Ten slotte, daar de vroegere schuldvordering met al haar eigenschappen blijft bestaan, wordt het voor den schuldeischer mogelijk jegens allen en onder meer jegens de schuldeischers van den verkrijger het behouden gedeelte van het eerste voorrecht te doen gelden. Nochtans — en dit is een nieuw verschil met het hypothecair stelsel — indien de bevoorrechte schuldeischer op een handelszaak zijn voorkeurrecht wil behouden moet hij zijn inschrijving doen vernieuwen binnen den in artikel 16 vermeldden termijn.

Krachtens artikel 30, zijn de voorgaande zes artikelen toepasselijk wanneer men sommige gedeelten van de met een voorrecht bezwaarde handelszaak *singulatum* verkoopt of bij verdeling toekent; zoo zal het mogelijk zijn een uitvindingsoctrooi, dat met een voorrecht bezwaard was en dat afzonderlijk zou verkocht worden, van dat voorrecht te ontlasten.

* *

Artikel 31 regelt de doorhaling van de inschrijving van het voorrecht; hierbij wordt rekening gehouden met het

(a) *In geval van ontlasting van hypotheek, wordt het recht van de hypothecairen schuldeischer overgedragen op den prijs bekomen bij den verkoop op beslag op vaste goederen of bij den wederverkoop na prijsverhooging. De prijs aldus toegewezen aan de voor die verkoopen bestaande hypothecaire schuldeischers, geldt zelf tot zekerheid van het voorrecht van den verkooper. In die hoedanigheid van bij naam vermelde rechthebbenden op den prijs van den laatsten verkoop voorzien van dat nieuwe voorrecht, moeten de vóór het beslag op onroerend goed of de ontlasting bestaande hypothecaire schuldeischers de voorkeur hebben op het ontlaste goed boven de andere schuldeischers van den kooper.*

Dat hulpmiddel ontbreekt inzake ontlasting van de handelszaak, want in de regeling zooals die in het ontwerp voorgesteld wordt, bestaat er geen voorrecht ten behoeve van den verkooper van die zaak.

me d'ailleurs en matière d'hypothèque maritime) cette radiation peut être faite en suite d'un acte sous seing privé.

Articles 32 et 33. — Les litiges sur la réalisation du privilège et sur les radiations de l'inscription de ces privilèges doivent être réglés rapidement. A cette fin, le projet les défère à une juridiction et les soumet à une procédure qui semblent tout à fait garantir la promptitude de l'action judiciaire. Le magistrat compétent, c'est le président du tribunal de commerce. Quoiqu'il soit appelé à statuer au principal, il le fera dans les formes et sauf les prompts recours existant en matière de référé.

Enfin cette compétence n'existe que sauf application du principe de la distraction des procès pour cause de connexité tel que ce principe est actuellement écrit dans nos lois et tel qu'il se développera dans l'avenir, semble-t-il.

Article 34. — Pour organiser la publicité du privilège et la responsabilité du fonctionnaire chargé des archives où ce privilège doit être inscrit, l'article 34 se réfère aux articles 127 à 134 de la loi hypothécaire. Evidemment cette référence doit se faire *mutatis mutandis* et notamment c'est à un juge non du tribunal de première instance, mais du tribunal de commerce qu'il appartiendra de parapher les registres de l'inscription du privilège sur fonds de commerce.

Chapitre II.

DE L'ESCOMPTE ET DE LA FACTURE.

La loi de 1919 permet l'endossement de la facture lorsqu'il s'agit de vente de produits manufacturés ou de marchandises négociées en bourse et portées aux mercuriales. Le projet est, d'une part, plus large, d'autre part plus restrictif. D'une part, il permet l'endossement de la facture dès qu'il s'agit de sommes dues pour fournitures de marchandises sans aucune restriction, ou même pour fournitures de travaux. Ainsi pratiquement les négociants de détail et les artisans auront la faculté de céder par endossement toutes leurs factures. Mais d'autre part, l'endossement de la facture est restreint aux créances non commerciales dans le chef du débiteur; ainsi les négociants en gros ne pourront point céder par endossement leurs factures contre les commerçants de détail; mais ils n'ont point besoin de cette faveur puisqu'ils peuvent toujours tirer des traites sur leurs clients.

fait dat in deze kwestie (zooals trouwens inzake hypotheek op zeeschepen) die doorhaling kan worden gedaan ten gevolge van een onderhandsche akte.

Artikel 32 en 33. — De geschillen over het te gelde maken van het voorrecht en over de doorhaling van de inschrijving van die voorrechten moeten snel beslecht worden. Om dit doel te bereiken, bepaalt het ontwerp dat die geschillen voor een rechtbank zullen worden gebracht en aan een rechtspleging onderworpen die alleszins een spoedige rechtsbedeeling blijken te waarborgen. De bevoegde magistraat is de voorzitter van de rechtbank van koophandel. Ofschoon hij geroepen is om over de hoofdzak uitpraak te doen, zal hij het doen in de vormen en behouden het spoedig verhaal zooals dit bestaat inzake kortgeding.

Ten slotte bestaat die bevoegdheid niet, uitgenomen wanneer het beginsel van het afscheiden van het geding om reden van verknochtheid, van toepassing is zooals dat beginsel thans in onze wetten geregeld is en zooals het in de toekomst naar alle waarschijnlijkheid meer en meer uitbreiding zal krijgen.

Artikel 34. — Voor de regeling van de openbaarheid van het voorrecht en de verantwoordelijkheid van den ambtenaar gelast met het archief waar dat voorrecht moet worden ingeschreven, verwijst artikel 34 naar de artikelen 127 tot 134 van de hypotheekwet. Het spreekt van zelf dat die verwijzing dient te geschieden *mutatis mutandis*, en dat het namelijk geen rechter in de rechtbank van eersten aanleg, maar wel een rechter in de rechtbank van koophandel is die de registers van de inschrijving van het voorrecht op de handelszaak moet parafeeren.

Hoofdstuk II.

HET DISCONTEEREN VAN DE FACTUUR.

De wet van 1919 bepaalt dat de factuur mag gerugteekend worden wanneer het gaat over den verkoop van bewerkte stoffen of van op de beurs verhandelde en genoteerde waren. Het ontwerp is van den eenen kant in breederen en van den anderen in meer beperkten zin opgevat. Van den eenen kant, mag volgens het ontwerp, het endossement van de factuur geschieden zoodra het gaat over sommen verschuldigd wegens levering van waren zonder eenige beperking, of zelfs voor levering van werken. Zoo zullen feitelijk de kleinhandelaars en de vaklieden in de mogelijkheid zijn om al hun facturen door middel van endossement over te dragen. Maar van den anderen kant is het endossement alleen toegelaten voor schuldverbintenissen die geen handelsschuldverbintenissen zijn in den persoon van den schuldenaar; zoo zullen de groothandelaars hun facturen tegen de kleinhandelaars niet door middel van endossement mogen afstaan; het is echter niet noodig dat zij over die mogelijkheid beschikken, aangezien zij altijd wissels op hun klanten kunnen trekken.

Comme l'art. 14 de la loi de 1919, l'art. 37 du projet ne permet l'endossement de la facture qu'au profit d'un établissement de crédit agréé par arrêté royal ou d'un fournisseur de l'endosseur. Il exige, en outre, que le premier endossement soit daté, comme cela est exigé pour tous les effets de commerce.

L'art 38 du projet reproduit avec quelque légère modification de forme la règle de l'article 15 de la loi de 1919; il complète celui-ci en spécifiant que l'avis de l'endossement au débiteur peut se donner par lettre recommandée.

L'art 39 est nouveau; il est utile de bien préciser la responsabilité du commerçant ou artisan qui cède par endossement la facture de marchandises ou travaux fournis à un client; il garantit envers tous les cessionnaires de la facture non seulement l'existence des créances inscrites sur la facture, mais encore la solvabilité du débiteur. Solution évidemment juste et sans laquelle, d'ailleurs, le commerçant ne trouverait personne à qui endosser la facture.

L'article 40 accorde à la facture endossée, donc assimilée à ce point de vue à un effet de commerce, les immunités fiscales que la loi accorde à l'endossement des effets de commerce.

En ce qui concerne la répression des fraudes qui peuvent se produire à la suite de l'endossement d'une facture, la loi de 1919 n'avait prévu que le fait du commerçant qui, après avoir disposé du prix de vente par endossement en opère néanmoins l'encaissement et elle punissait seulement ce fait d'une simple amende fiscale à l'instar de la loi de 1873 sur les chèques. Mais une loi récente sur les chèques punit les fraudes de peines bien plus sévères et fait rentrer ces faits dans le cadre du code pénal. L'art. 41 du projet actuel fait de même et commine les peines d'emprisonnement et d'amende contre quiconque aura frauduleusement cédé une facture dont le montant n'est pas dû, ou éteint de quelque manière que ce soit une créance qu'il avait cédée par endossement de la facture. Ainsi le texte nouveau permet de punir celui qui commet la fraude par le fait même de la cession par endossement; ce que ne prévoyait pas la loi du 1919; en outre, il réprime non seulement le fait d'encaisser le montant de la facture endossée, mais tout autre fait frauduleux qui produisant extinction de la créance aboutit à frustrer le porteur actuel de la facture comme, par exemple, le fait d'éteindre la créance par voie de compensation, de novation ou de remise de dette.

Le gouvernement n'a pas cru devoir reprendre dans son projet la disposition de l'article 17 de la loi de 1919 disant que la peine ne sera pas appliquée si le créancier avant toutes poursuites a versé la somme encaissée au porteur de la facture. En réalité, il s'agit ici de pratiques fraudu-

Evenals artikel 15 van de wet van 1919, laat artikel 37 van het ontwerp het endossement van de factuur alleen toe ten voordeele van een bij koninklijk besluit toegelaten kredietinrichting, of van een leverancier van den endossant. Het bepaalt daarenboven dat het eerste endossement moet gedateerd zijn, zooals dit ook voor al de handelseffecten het geval moet zijn.

Artikel 38 van het ontwerp neemt, met enkele wijzigingen in den vorm, den bij artikel 15 van de wet van 1919, gestelden regel over. Het vult dit artikel aan door te bepalen dat het bericht van het endossement aan den schuldenaar kan gegeven worden bij aangeteekenden brief.

Artikel 39 is nieuw. Het is van belang hier nauwkeurig de verantwoordelijkheid te omschrijven van den handelaar of ambachtsman die door middel van endossement de factuur van waren of werk gedaan voor een klant, afstaat; dit artikel waarborgt niet alleen het bestaan van de op de factuur ingeschreven schuldvorderingen, maar ook de solvabiliteit van den schuldeischer tegenover al de overnemers van de factuur. Deze regeling brengt blijkbaar een billijke oplossing; werd zij trouwens niet ongevoerd, dan zou de handelaar niet weten aan wien de factuur te endosseeren.

Aan de geëndosseerde factuur, die dus onder dit oogpunt met een handelseffect wordt gelijk gesteld, verleent artikel 40 de fiscale immuniteten die de wet verleent aan het endossement van de handelseffecten.

Wat betreft de beteugeling van het bedrog dat mogelijk is ten gevolge van het endossement van een factuur, had de wet van 1919 alleen deze eventualiteit voorzien dat een handelaar, na door endossement over den verkoopprijs beschikt te hebben, den verkoopprijs toch zou ontvangen en zij stelde die daad slechts strafbaar met een eenvoudige fiscale straf zooals dit het geval was in de wet van 1873 op de checks. Maar een onlangs gestemde wet op de checks straft alle bedrog met veel zwaardere straffen, en past op die feiten de bepalingen toe van het strafwetboek. Artikel 41 van het huidige ontwerp voert die zelfde regeling in en bedreigt met gevangenisstraf en geldboete al wie een factuur, waarvan het bedrag niet verschuldigd is, op bedrieglijke wijze overdraagt, of een schuldverbintenis die hij door endossement van de factuur overgedragen had, op eenigerlei wijze heeft tenietgedaan. Zoo kan volgens de nieuwe wet, die persoon gestraft worden die het bedrog pleegt door het feit zelf van den afstand door endossement, hetgeen niet voorzien was in de wet van 1919; daarenboven wordt straf gesteld niet alleen op het feit dat het bedrag van de geëndosseerde factuur wordt ontvangen, maar ook op elk ander bedrieglijk feit dat, omdat het de schuldverbintenis teniet doet, voor gevolg heeft den huidige houder van de factuur te benadeelen, zooals bijvoorbeeld, wanneer de schuldvordering wordt afgelost door middel van een schuldvergelijking, van schuldvernieuwing, of van kwijtschelding van schuld.

De Regeering heeft niet gemeend in haar ontwerp de bepaling te moeten overnemen van artikel 17 van de wet van 1919 luidens welke de straf niet zal worden toegepast indien de schuldeischer, vóór alle rechtsvervolgving, de geëndosseerde som heeft gestort in handen van den

leuses, éminemment malhonnêtes, qu'il importe au plus haut point de décourager, donc de réprimer énergiquement. L'auteur de tels faits est inexcusable; il a su incontestablement qu'il mettait en péril les droits qu'il avait concédés à son créancier, il ne mérite aucune indulgence. Celle-ci n'aurait d'autre effet que d'encourager les débiteurs peu scrupuleux à s'adonner à de pareilles pratiques en se donnant comme excuse qu'il trouveront probablement le moyen de désintéresser le porteur de la facture avant que celui-ci se décide à porter plainte.

Chapitre III.

DE L'AGREATION ET DE L'EXPERTISE.

L'article 42 du projet reprend avec certaines modifications la disposition insérée dans l'article 18 de la loi de 1919. Celle-ci présume l'agrération dans le délai d'un mois à partir de la livraison de toutes marchandises et produits ouvrés livrés par les détaillants et industriels fournissant directement à la consommation. Le nouveau texte ne s'attache plus à déterminer les personnes qui font la livraison, mais seulement à fixer les objets de la livraison. A ce point de vue, il est plus large que la loi de 1919, car il vise à la fois les marchandises et produits ouvrés fournis directement à la consommation et aussi les travaux de menu entretien, afin d'étendre cette faveur de la loi aussi bien aux artisans qu'aux commerçants. Mais tandis que le délai d'un mois fixé par la loi de 1919 courait à partir du jour de la livraison, il ne court, d'après le projet qu'à partir du jour de la remise de la facture. Il importe que le point de départ du délai soit un jour bien certain et facile à prouver par le client auquel le fournisseur voudrait opposer la déchéance. Or, ce jour de la livraison des marchandises et surtout de la fin des travaux sera bien rarement constaté par un acte écrit laissé dans la possession du client.

La disposition de l'art. 42 n'apporte aucune restriction aux droits que les articles 1641 à 1648 du Code civil reconnaissent à l'acheteur en ce qui concerne les vices et défauts cachés de la chose vendue; c'est ce qu'expriment les premiers mots du texte de l'article. Une autre réserve aussi s'impose en vertu du droit commun; les parties restent toujours libres en contractant de déterminer dans quelles conditions le client sera considéré comme ayant agréé les marchandises ou les travaux fournis.

houder der factuur. In werkelijkheid gaat het hier over bedrieglijke en in hooge maat oneerlijke praktijken, bij welker verdwijning het grootste belang bemoeid is, en die dus krachtdadig dienen bestreden. Hij die er dergelijke praktijken op nahoudt is niet te verschoonen; het valt niet te ontkennen dat hij wist dat hij de rechten welke hij aan zijn schuldeischer had afgestaan, in gevaar bracht. Inschikkelijkheid zou hier volledig misplaatst zijn. De weinig eerlijke schuldenaars zouden er niets anders in zien dan een aanmoediging om zich aan die laakbare praktijken te begeven, onder het looze voorwendsel dat zij waarschijnlijk toch het middel zullen vinden om den houder van de factuur te vergoeden alvorens deze er toe zal besluiten een klacht in te dienen.

Hoofdstuk III.

DE AANNEMING EN HET ONDERZOEK DOOR DESKUNDIGEN.

Artikel 42 van het ontwerp neemt, mits sommige wijzigingen, de bepaling over van artikel 18 van de wet van 1919. Dit artikel voorziet de aanneming binnen een termijn van een maand te rekenen van de levering van al de waren en bewerkte voortbrengselen geleverd door de kleinhandelaars en de nijveraars die rechtstreeks voor het verbruik leveren. De nieuwe tekst tracht niet meer te bepalen welke personen de leveringen doen, maar nauwkeurig de voorwerpen van de levering te omschrijven. Onder dit opzicht is hij breder dan de wet van 1919, want hij geldt niet alleen voor de waren en bewerkte voortbrengselen, welke rechtstreeks voor het verbruik geleverd worden, maar ook voor de werken voor gewoon onderhoud; de bedoeling van deze bepaling is het voordeel van de wet zoowel tot de ambachtslieden als tot de handelaars uit te breiden.

Maar terwijl de bij de wet van 1919 vastgestelde termijn van een maand begon te lopen te rekenen van den dag van de levering, gaat hij, volgens het ontwerp, slechts in te rekenen van den dag waarop de factuur wordt overhandigd. Het is van belang dat de eerste dag van den termijn een juist bepaalde dag zij en tevens een dag die gemakkelijk te bewijzen is door den klant tegen wien de leverancier het verval zou willen aanvoeren.

Welnu, de datum van de levering van de waren en vooral die van het einde van de werken zal uiterst zelden vastgesteld worden in een geschreven akte die in het bezit van den klant wordt gelaten.

De bepaling van artikel 42 stelt geen enkele beperking aan de rechten die bij de artikelen 1641 tot 1648 van het Burgerlijk Wetboek aan den koper worden toegekend wat betreft de verborgen gebreken en fouten van de verkochte zaak; dit blijkt uit de eerste woorden van den tekst van het artikel. Een ander voorbehoud dient nog gemaakt op grond van het gemeen recht; de partijen zullen, bij het sluiten van de overeenkomst, altijd vrij blijven te bepalen onder welke voorwaarden de klant zal geacht zijn de waren of de geleverde werken aangenomen te hebben.

L'art. 19 de la loi de 1919 donne compétence au président du Tribunal de commerce pour ordonner l'expertise; le projet propose de restituer cette compétence au juge de paix.

L'expertise sera ordinairement demandée par le client qui veut se ménager un moyen de défense pour résister aux réclamations de son fournisseur. Or, l'action de celui-ci devra se porter presque toujours devant les tribunaux civils, en fait, devant le juge de paix. Ne convient-il pas de faire décider l'expertise par le Juge qui sera généralement appelé à statuer sur le fond du litige?

Va-t-on obliger l'acheteur non commerçant à se pourvoir devant le tribunal de commerce pour se ménager un moyen de défense à une action qui sera portée devant le juge de paix?

La loi de 1919 organise une procédure très expéditive qui permet au Président du tribunal de commerce de statuer sur simple requête du demandeur par ordonnance exécutoire sur minute sans que l'adversaire ait eu l'occasion de présenter ses observations. Mais il faut évidemment laisser à celui-ci le droit de faire opposition et il ne peut-être procédé à l'expertise avant qu'il n'ait été averti des jour, lieu et heure où celle-ci aura lieu. Le projet organise devant le juge de paix une procédure différente qui sera tout aussi rapide. L'expertise est demandée également par requête mais signifiée à la partie intéressée et le juge de paix ne pourra statuer moins de deux jours francs après cette signification. Mais l'ordonnance est immédiatement exécutoire et n'est susceptible d'aucun recours, même si l'adversaire n'a pas comparu et n'a pas présenté ses observations.

* * *

Le projet propose l'abrogation pure et simple du chapitre IV (art. 21 à 25) de la loi de 1919. Afin d'assurer le recouvrement rapide et peu coûteux des factures, ces articles organisent une procédure exceptionnelle devant le président du Tribunal de commerce. C'est un accroc manifeste aux principes fondamentaux en matière de compétence, puisqu'il s'agit incontestablement presque toujours de dettes de nature civile dans le chef du défendeur. Il n'y a plus aujourd'hui aucune bonne raison pour justifier ou expliquer une telle mesure d'exception. Depuis que le taux de la compétence du juge de paix a été considérablement relevé, le commerçant de détail pourra toujours attirer devant celui-ci ses clients mauvais payeurs.

Artikel 19 van de wet van 1919 verleent den voorzitter van de rechtbank van koophandel de bevoegdheid om het onderzoek door deskundigen te gelasten; het ontwerp stelt voor die bevoegdheid opnieuw aan den vrederechter te verleenen.

Het onderzoek door deskundigen zal gewoonlijk aangevraagd worden door den klant die zich een verdedigingsmiddel wil voorbehouden om aan de eischen van zijn leverancier het hoofd te bieden. Welnu, de vordering van den leverancier zal bijna altijd moeten gebracht worden voor de burgerlijke rechtbanken en feitelijk voor den vrederechter. Past het dan niet het deskundig onderzoek te laten gelasten door den rechter die over het algemeen geroepen is om over den grond van de zaak uitspraak te doen?

Wil men den kooper die geen handelaar is, verplichten zich tot de rechtbank van koophandel te wenden om nog te kunnen beschikken over een verweermiddel bij het instellen van een vordering die voor den vrederechter zal aangebracht worden

De wet van 1919 heeft een zeer vlugge rechtsbedeeling ingevoerd; deze machtigt den voorzitter van de rechtbank van koophandel op eenvoudig rekwest van den eischer uitspraak te doen bij een op de minuut uitvoerbaar bevelschrift, zonder dat de tegenpartij de gelegenheid heeft zijn aanmerkingen in te dienen. Het spreekt nochtans van zelf dat dezen laatste het recht dient toegekend verzet te doen, en het onderzoek door deskundigen kan niet plaats hebben zonder dat hij kennis zal hebben gekregen van den dag, de plaats en het uur waarop die schatting zal geschieden. Het ontwerp voert ten overstaan van den vrederechter een gansch andere maar even snelle rechtspleging in. Het onderzoek door deskundigen wordt eveneens bij verzoekschrift gevraagd, maar wordt aan de belanghebbende partij beteekend en de vrederechter zal geen uitspraak mogen doen tenzij na verloop van twee vrije dagen na die beteekening. Het bevelschrift is onmiddellijk uitvoerbaar, en geen beroep kan er tegen worden ingesteld, zelfs indien de tegenstrever niet verschenen is en zijn opmerkingen niet voorgedragen heeft.

* * *

Het ontwerp stelt voor het hoofdstuk IV (art. 21 tot 25) van de wet van 1919 eenvoudig te doen wegvallen. Ten einde het mogelijk te maken de facturen snel en zonder veel kosten in te vorderen hebben die artikelen een uitzonderingsproceduur ingevoerd vóór den voorzitter van de rechtbank van koophandel. Deze regeling is een klaarblijkelijke inbreuk op de fundamentele beginselen in zake bevoegdheid, aangezien het ongetwijfeld bijna altijd gaat over schulden die van burgerlijken aard zijn in den persoon van den verweerder. Thans bestaat er geen enkele degelijke reden meer om een dergelijken uitzonderingsmaatregel te wettigen of uit te leggen. Nu de graad van bevoegdheid van den vrederechter aanzienlijk is verhoogd, zal de kleinhandelaar altijd zijn klanten wegens wanbetaling voor den vrederechter kunnen brengen.

Pour une grande partie des justiciables, le prétoire du juge de paix est plus proche et plus facilement accessible que celui du tribunal de commerce. Le commerçant pour poursuivre le mauvais payeur devant le juge de paix, n'aura point besoin de l'assistance d'un avocat, il se présentera lui-même pour exposer sa réclamation, tandis que devant les grands tribunaux de commerce, il risque fort dans le brouhaha de l'appel des multiples plaideurs de ne pas comprendre son nom et de laisser biffer son affaire. La procédure devant le juge de paix sera aussi rapide, aussi simple, que celle du référé devant le Tribunal de commerce. Très souvent on pourra même éviter les frais de la citation par voie d'huissier, il suffira d'une convocation adressée par le juge de paix au client récalcitrant et conscient de l'existence de sa dette pour que celui-ci comprenne qu'il est temps pour lui de s'exécuter.

Chapitre IV.

ABROGATION DE LA LEGISLATION ANTERIEURE. MISE EN VIGUEUR DE LA LOI NOUVELLE.

Article 44. — Une abrogation expresse de la Loi du 26 octobre 1919 est nécessaire puisqu'elle contient des dispositions (art. 10 et chap. IV) que l'on entend faire disparaître sans les remplacer.

Article 45. — On ne pourrait fixer dans la loi la date à laquelle il sera possible en fait de mettre en pratique le nouveau système d'inscription du privilège sur fonds de commerce. Il convient donc de laisser au pouvoir exécutif le soin de décider le jour de la mise en vigueur du chapitre I de la future loi. Mais il n'y a pas de lien nécessaire entre les dispositions du chapitre I et celles des chapitres II et III et il n'y a aucune raison de ne pas rendre exécutoire dans les délais du droit commun les articles relatifs à l'endossement de la facture et à l'agrégation et à l'expertise des fournitures faites directement à la consommation.

Article 46. — Les droits acquis en vertu de la loi de 1919 ne peuvent pas être enlevés aux créanciers. On ne peut donc pas exiger de ceux-ci qu'ils procèdent, dès la mise en vigueur du nouveau chapitre I, à une inscription de leur droit au greffe du Tribunal de commerce. Mais quand il s'agira pour eux de renouveler leur inscription ils devront se conformer à la législation nouvelle. Comme la loi de 1919 ne donne effet aux inscriptions de gage que pour trois années, les inconvénients du régime provisoire qui permettra des inscriptions de gage chez le conservateur des hypothèques en même temps que des inscriptions de privilège au greffe du Tribunal de commerce, n'auront qu'une durée assez limitée.

LE MINISTRE DE LA JUSTICE,
P. E. JANSON.

Voor een groot deel van de rechtzoekenden is het vrederecht dichterbij gelegen en gemakkelijker toegankelijk dan de rechtbank van koophandel. De handelaar die den slechten betaler voor den vrederechter wil dagen, zal den bijstand van een advocaat niet behoeven, hij zal in persoon verschijnen om zijn zaak te pleiten; voor de groote rechtbanken van koophandel echter zal hij te midden van het rumoer van de oproeping van de talrijke pleiters groot gevaar loopen zijn naam niet te hooren afroepen en zijn zaak te zien schrappen. De rechtsbedeeling voor den vrederechter zal zoo snel geschieden en zoo eenvoudig zijn als die in kortgeding voor de rechtbank van koophandel. Het zal zelfs zeer dikwijls mogelijk zijn de kosten van dagvaarding door deurwaarder te vermijden; het zal volstaan dat de vrederechter den onwilligen klant die weet dat zijn schuld bestaat, een oproeping sture opdat deze inziet dat het tijd wordt zijn schuld te kwijten.

Hoofdstuk IV.

OPHEFFING VAN DE VROEGERE WETGEVING. INWERKINGTREDING VAN DE NIEUWE WET.

Artikel 44. — Het is noodig de wet van 26 October 1919 uitdrukkelijk op te heffen, want zij bevat bepalingen (art. 10 en Hoofdstuk IV) die men wil doen wegvallen en door geen andere vervangen.

Artikel 45. — Het ware niet te doen in de wet den datum vast te stellen waarop het mogelijk zal zijn het nieuw stelsel van inschrijving van het voorrecht op een handelszaak feitelijk toe te passen; aan de uitvoerende macht dient dus de zorg overgelaten te bepalen wanneer het hoofdstuk I van de wet van kracht zal worden. Er bestaat echter geen noodzakelijk verband tusschen de bepalingen van het hoofdstuk I en die van de hoofdstukken II en III; en niets belet de artikelen betreffende het endossement van de factuur en die betreffende de aanneming en het onderzoek door deskundigen van rechtsstreeks voor het verbruik geleverde waren uitvoerbaar te stellen binnen de termijnen van het gemeen recht.

Artikel 46. — Aan de schuldeischers kunnen de krachtens de wet van 1919 verkregen rechten niet ontnomen worden. Men kan dus van hen niet vergen dat zij, zoodra het nieuwe hoofdstuk I van kracht is geworden, hun recht laten inschrijven bij de griffie van de rechtbank van koophandel. Maar wanneer zij hun inschrijving zullen moeten vernieuwen, zullen zij zich moeten schikken naar de bepalingen van de nieuwe wet. Daar, volgens de wet van 1919, de inschrijvingen tot vestiging van een pandrecht slechts gedurende drie jaar van kracht zijn, zullen de bezwaren van het voorloopig stelsel dat zal toelaten bij den bewaarder van de hypotheeken inschrijvingen tot vestiging van een pand en tevens bij de griffie van de rechtbank van koophandel inschrijvingen tot vestiging van een voorrecht te doen, van betrekkelijk korten duur zijn.

DE MINISTER VAN JUSTITIE,
P. E. JANSON.

PROJET DE LOI

ALBERT, ROI DES BELGES,

A tous, présents et à venir, SALUT.

Sur la proposition de Notre Ministre de la Justice,

NOUS AVONS ARRETE ET ARRETONS.

Notre Ministre de la Justice est chargée de présenter, en Notre Nom, aux Chambres Législatives, le projet de loi dont la teneur suit:

CHAPITRE I.**Du privilège sur fonds de commerce.***Article 1er.*

Tout commerçant dûment immatriculé au registre du commerce peut, soit par acte authentique, soit par acte sous seing privé, daté et enregistré, constituer un privilège sur son fonds de commerce pour garantir un prêt, une ouverture de crédit, ou la bonne fin d'effets souscrits par lui.

Sauf les cas de subrogation prévus par l'art. 1251 1°, 3° et 4° du Code civil, ce privilège ne peut être acquis que par des établissements de crédit agréés par arrêté royal et se soumettant pour ce genre d'opérations aux conditions déterminées par l'arrêté d'agrégation.

Celui qui a donné à bail un fonds de commerce peut le grever du privilège pour sûreté des dettes de son locataire, comme il pourrait le faire pour sûreté de ses propres dettes s'il exploitait lui-même le fonds.

Article 2.

Le privilège peut porter sur tous les effets et droits mobiliers dont le commerçant use pour l'exercice de son commerce, notamment l'enseigne, la clientèle, y compris le bénéfice des stipulations de non-concurrence, le mobilier professionnel, le matériel, l'outillage et les animaux servant à l'exploitation du fonds, les brevets, licences, marques de fabrique et de commerce, dessins et modèles industriels, le droit au bail pour autant que celui-ci puisse être cédé et les indemnités y afférentes, les marchandises fabriquées ou en cours de fabrication et les matières premières.

Les bateaux et navires, les monnaies métalliques et fiduciaires, les effets à recevoir ne peuvent pas faire l'objet de ce privilège.

A défaut de désignation expresse et spéciale d'autres catégories de bien faisant partie du fonds de commerce, le privilège ne porte que sur l'enseigne, la clientèle, les

WETSONTWERP

ALBERT, KONING DER BELGEN,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, HEIL.

Op voorstel van Onzen Minister van Justitie,

WIJ HEBBEN BESLOTEN EN WIJ BESLUITEN:

Onze Minister van Justitie is gelast in Onzen Naam bij de Wetgevende Kamers het wetsontwerp aan te bieden, waarvan de inhoud volgt:

HOOFDSTUK I.**Het voorrecht op handelszaken.***Artikel 1.*

Elk behoorlijk in het handelsregister ingeschreven koopman kan, hetzij bij authentieke akte, hetzij bij gedagteekende en geregistreerde onderhandsche akte, een voorrecht op zijn handelszaak vestigen, om een leening, een crediet-opening of het goed einde van door hem onderschreven effecten te waarborgen.

Behoudens de bij artikel 1251, 1°, 3° en 4° van het Burgerlijk wetboek voorziene gevallen van indeplaatsstelling, kan dat voorrecht niet worden verkregen dan door krediet-instellingen die bij koninklijk besluit zijn toegelaten en zich voor dat soort verrichtingen onderwerpen aan de door het besluit van toelating gestelde voorwaarden.

Hij die een handelszaak in huur heeft gegeven kan ze met een voorrecht bezwaren tot zekerheid van de schulden van zijn huurder, zooals hij het zou kunnen doen tot zekerheid van zijn eigen schulden indien hij zelf die zaak in bedrijf had.

Artikel 2.

Het voorrecht kan zich uitstrekken tot al de roerende zaken en rechten waarvan de koopman voor het drijven van zijn handel gebruik maakt, met name het uithangbord, de klandizie, met inbegrip van het voordeel van het beding van niet-mededinging, het bedrijfsmeubilair, het materieel, de uitrusting en de dieren die bij het drijven van den handel gebruikt worden, de octrooien, vergunningen, fabriek- en handelsmerken, nijverheidsteekeningen en -modellen, het recht op de huur voor zoover deze kan worden afgestaan en de er aan verbonden vergoedingen, de aangemaakte of nog in de maak zijnde waren en de grondstoffen.

Dat voorrecht mag niet worden gevestigd op booten en schepen, metalen munt of papieren geld, te ontvangen effecten.

Worden er geen andere categorieën van goederen die deel uitmaken van de handelszaak, uitdrukkelijk en speciaal aangeduid, dan strekt het voorrecht zich slechts uit

marques de fabrique et de commerce et le droit au bail, ainsi que les indemnités y afférentes.

Article 3.

L'acte constitutif du privilège doit indiquer le montant de la somme garantie au principal, les intérêts et autres accessoires.

Les intérêts ne sont garantis que pour trois années.

Article 4.

Le privilège n'existe qu'à partir de l'inscription qui en est faite sur un registre spécial à ce destiné au greffe du tribunal de commerce dans le ressort duquel se trouve le fonds de commerce.

Si celui-ci s'étend à des établissements secondaires, succursales ou agences, le privilège n'existe pour chacun d'eux qu'à partir de l'inscription au greffe du Tribunal dans le ressort duquel il se trouve.

Article 5.

L'inscription du privilège ne peut être valablement requise que dans les trente jours de l'acte constitutif.

Article 6.

L'inscription est faite au registre sur la présentation au référendaire ou au greffier de l'acte constitutif du privilège, s'il est sous seing privé, ou d'une expédition de cet acte, s'il est authentique.

Si l'acte est sous seing privé, il est présenté en deux originaux dont l'un est exempt du timbre. S'il est authentique, il est joint à l'expédition une copie certifiée conforme, exempt du timbre.

Article 7.

Le référendaire ou le greffier inscrit sur le registre:

1° la date de l'acte constitutif et celle de sa présentation au greffe, ainsi que la copie de la mention complète de son enregistrement et, s'il est authentique, la désignation de l'officier public dont il émane.

2° les nom, prénoms, profession et domicile des parties ainsi que le numéro matricule du débiteur au registre du commerce.

Article 8.

Le référendaire ou le greffier, après avoir opéré l'inscription, remet au requérant l'expédition du titre, s'il est authentique, ou l'original enregistré, s'il est sous seing privé. Il certifie au pied de l'acte avoir fait l'inscription dont il indique la date et le numéro, ainsi que la date de présentation au greffe de l'acte constitutif.

tot het uithangbord, de klandizie, de fabriek- en handelsmerken en het recht op de huur, alsmede tot de er aan verbonden vergoedingen.

Artikel 3.

De akte tot vestiging van het voorrecht moet het bedrag vermelden van de gewaarborgde hoofdsom, intresten en andere bijkomende zaken.

De intresten worden slechts voor drie jaar gewaarborgd.

Artikel 4.

Het voorrecht bestaat slechts te rekenen van het oogenblik waarop het in een daartoe bestemd bijzonder register is ingeschreven op de griffie van de rechtbank van koophandel binnen welker gebied de handelszaak gelegen is.

Indien de handelszaak ook bijhuizen, filialen of agent-schappen omvat, dan bestaat het voorrecht voor elk dezer slechts te rekenen van de inschrijving op de griffie van de rechtbank binnen welker gebied zij zich bevindt.

Artikel 5.

De inschrijving van het voorrecht kan slechts binnen dertig dagen na de vestigingsakte op geldige wijze gevorderd worden.

Artikel 6.

Het voorrecht wordt in het register ingeschreven op vertoon aan den referendaris of aan den griffier, van de akte tot vestiging van het voorrecht indien deze een onderhandsche akte is, of van een uitgifte van die akte indien het een authentieke akte geldt.

Indien de akte een onderhandsche akte is, wordt zij overgelegd in twee origineelen waarvan een van zegel is vrijgesteld. Geldt het een authentieke akte, dan wordt bij de uitgifte een eensluidend verklaard afschrift gevoegd, dat vrij van zegel is.

Artikel 7.

De referendaris of de griffier schrijft in het register:

1° den datum van de akte tot vestiging en dien waarop zij ter griffie aangeboden werd, evenals het afschrift van de volledige vermelding van de registratie van de akte, en, indien het een authentieke akte geldt, de aanduiding van den openbaren ambtenaar van wien zij uitgaat.

2° naam, voornamen, beroep en woonplaats van partijen, alsmede het stamnummer van den schuldenaar in het handelsregister.

Artikel 8.

Na de inschrijving te hebben gedaan, overhandigt de referendaris of de griffier aan den verzoeker de uitgifte van den titel indien het een authentieke titel is, het geregistreerd origineel indien het een onderhandsche titel is. Onderaan op de akte verklaart hij de inschrijving gedaan te hebben en vermeldt den datum en het nummer van de inschrijving alsmede den datum waarop de vestigingsakte ter griffie aangeboden werd.

La copie certifiée conforme de l'acte authentique, ou l'original exempt du timbre de l'acte sous seing privé, reste déposé au greffe.

Article 9.

Le requérant est tenu de faire dans l'acte constitutif élection de domicile dans le ressort du tribunal de commerce de la situation du fonds de commerce; à défaut d'élection de domicile, toutes significations et notifications relatives à l'inscription peuvent être faites au Procureur du Roi, dans l'arrondissement duquel le fonds de commerce est établi.

Article 10.

Les inscriptions au registre sont datées et numérotées dans l'ordre de leur présentation.

Article 11.

L'omission de l'une ou de l'autre des formalités prescrites par les articles 7 et 8 n'entraîne pas la nullité de l'inscription, à moins qu'il n'en soit résulté un préjudice pour les tiers.

Article 12.

Si le fonds de commerce comprend des droits dont l'acquisition et la conservation sont subordonnées à certaines conditions d'inscription ou de publicité, l'inscription du privilège ne dispense pas des autres mesures imposées par la loi.

Article 13.

Le rang des créanciers ayant reçu privilège sur un même fonds de commerce est déterminé par la date de la présentation au greffe de l'acte constitutif.

Les créanciers qui ont présenté le même jour l'acte constitutif viennent en concurrence.

Article 14.

Le créancier qui a reçu un privilège sur fonds de commerce est primé par les créanciers investis directement par la loi d'un privilège général ou spécial.

Article 15.

Si des objets mobiliers faisant partie d'un fonds de commerce sont grevés d'un droit de gage ou si, devenus immeubles par destination, ils sont grevés d'une hypothèque, et que le fonds de commerce est lui-même affecté du privilège prévu par la présente loi, le rang de préférence entre les divers créanciers est déterminé par la date du gage, de l'hypothèque ou du privilège.

Article 16.

L'inscription conserve le privilège pendant dix années à compter du jour de sa date. Son effet cesse, si l'inscription n'a pas été renouvelée avant l'expiration du délai.

Het eensluitend verklaard afschrift van de authentieke akte of het van zegel vrijgesteld origineel van de onderhandsche akte, blijft ter griffie gedeponneerd.

Artikel 9.

De verzoeker is gehouden in de vestigingsakte woonplaats te kiezen binnen het gebied van de rechtbank van koophandel waar de handelszaak gelegen is; heeft hij geen woonplaats gekozen, dan mogen alle betekeningen en kennisgevingen betreffende de inschrijving gedaan worden aan den Procureur des Konings in wiens arrondissement de handelszaak gevestigd is.

Artikel 10.

De inschrijvingen in het register worden gedagteekend en genummerd in de orde waarin zij worden aangeboden.

Artikel 11.

Het verzuim aan een of ander van de bij de artikelen 7 en 8 voorgeschreven formaliteiten te voldoen heeft de nietigheid van de inschrijving niet voor gevolg, behalve wanneer daardoor aan derden schade werd berokkend.

Artikel 12.

Indien in de handelszaak rechten zijn begrepen welke verkrijging en bewaring afhankelijk gesteld zijn van sommige voorwaarden van inschrijving of openbaarheid, dan stelt de inschrijving van het voorrecht niet vrij van de andere door de wet opgelegde maatregelen.

Artikel 13.

De rang van de schuldeischers die op een zelfde handelszaak een voorrecht hebben verkregen, wordt bepaald naar den datum waarop de vestigingsakte ter griffie werd aangeboden.

De schuldeischers die de vestigingsakte den zelfden dag hebben aangeboden, komen op gelijken rang.

Artikel 14.

De schuldeischer die een voorrecht op een handelszaak heeft verkregen, wordt verdrongen door de schuldeischers aan wie de wet rechtstreeks een algemeen of bijzonder voorrecht toestaat.

Artikel 15.

Indien roerende goederen die van een handelszaak deel uitmaken, met een pandrecht bezwaard zijn of indien zij, onroerend door bestemming geworden, met een hypotheek bezwaard zijn en indien de handelszaak zelf belast is met het bij deze wet voorziene voorrecht, wordt de voorrang onder de verschillende schuldeischers bepaald naar de dagteekening van het pand, van de hypotheek of van het voorrecht.

Artikel 16.

De inschrijving doet het voorrecht stand houden gedurende tien jaar te rekenen van den dag van hare dagteekening. Zij houdt op van kracht te zijn, indien zij niet werd hernieuwd voor het verstrijken van dien termijn.

Article 17.

L'inscription est renouvelée sur la présentation au référendaire ou greffier d'un bordereau en double, rappelant la date et le numéro de l'inscription première. Le greffier inscrit en marge de l'inscription première la mention du renouvellement et remet au créancier l'un des bordereaux portant l'indication du dit renouvellement.

Article 18.

Les créances garanties par le privilège deviennent immédiatement exigibles:

1° lorsque sans le consentement de son créancier le débiteur déplace ou cède son fonds de commerce ou cède un des éléments incorporels du dit fonds;

2° lorsque par son fait, il provoque l'extinction du droit au bail grevé du privilège.

Article 19.

A défaut de paiement à l'échéance de la créance garantie par le privilège, le créancier peut, après une mise en demeure signifiée au débiteur et en s'adressant par requête au président du tribunal de commerce, obtenir l'autorisation de faire vendre publiquement soit en un seul bloc le fonds de commerce avec tous les éléments qui le composent, soit séparément chacun des objets et droits qui en font partie. Si la vente ne doit pas se faire par un officier ministériel, le président désignera la personne qui sera chargée d'y procéder.

Il ne sera statué sur cette requête que huit jour francs après qu'elle aura été signifiée au débiteur avec invitation de faire parvenir ses observations au président.

Les mêmes significations doivent être faites au tiers, propriétaire du fonds de commerce, connu du saisissant.

Est compétent, tout président du tribunal de commerce au greffe duquel a été inscrit le privilège dont la réalisation est poursuivie.

Article 20.

L'ordonnance ainsi obtenue n'est exécutoire qu'après avoir été signifiée au débiteur, au tiers propriétaire du fonds de commerce et aux créanciers ayant aussi privilège sur le dit fonds, avec indication des jour, heure et lieu auxquels il sera procédé à la vente.

Cette ordonnance devient définitive si dans les huit jours de la signification aux intéressés, l'un de ceux-ci n'y fait pas opposition avec assignation devant le tribunal de commerce.

Le délai pour interjeter appel du jugement rendu sur cette opposition sera de huit jours à dater de la signification.

Les ordonnances et jugements prévus au présent article sont exécutoires nonobstant opposition ou appel.

Artikel 17.

De inschrijving wordt hernieuwd op vertoon aan den referendaris of griffier van een dubbel opgemaakt bordereel waarin de dagteekening en het nummer van de eerste inschrijving vermeld zijn. Op den kant van de eerste inschrijving maakt de griffier melding van de hernieuwing en overhandigt den schuldeischer een van de borderellen die van voornoemde hernieuwing doen blijken.

Artikel 18.

De door het voorrecht gewaarborgde schuldvorderingen worden onmiddellijk opeischbaar:

1° wanneer de schuldenaar, zonder toestemming van zijn schuldeischer, zijn handelszaak verplaatst of overlaat, of wel een van de onlichamelijke bestanddeelen van die zaak overlaat;

2° wanneer hij zelf oorzaak is dat het recht op de met het voorrecht bezwaarde huurovereenkomst vervalt.

Artikel 19.

Wordt de door het voorrecht gewaarborgde schuldvordering op den vervaldag niet betaald, dan kan de schuldeischer, na een aan den schuldenaar beteekende in mora-stelling en mits zich bij verzoekschrift tot den voorzitter van de rechtbank van koophandel te wenden, machtiging bekomen om of wel de handelszaak met al haar bestanddeelen in blok, of wel afzonderlijk elk van de voorwerpen en rechten die er deel van uitmaken openbaar te laten verkoopen. Indien de verkoop niet moet worden gedaan door een ministerieel ambtenaar, zal de voorzitter den persoon aanduiden die met den verkoop zal gelast zijn.

Op dit verzoekschrift wordt eerst uitspraak gedaan acht vrije dagen nadat het werd beteekend aan den schuldenaar, onder uitnoodiging zijn opmerkingen aan den voorzitter te doen geworden.

Dezelfde beteekeningen moeten worden gedaan aan den door den beslaglegger bekenden derde, eigenaar van de handelszaak.

Is bevoegd ieder voorzitter van de rechtbank van koophandel op welker griffie het voorrecht waarvan de tegelmaking wordt vervolgd, werd ingeschreven.

Artikel 20.

Het aldus verkregen bevel is dan eerst uitvoerbaar, wanneer het werd beteekend aan den schuldenaar, aan den derde, eigenaar van de handelszaak, en aan de schuldeischers die ook een voorrecht op bedoelde zaak bezitten, onder aanduiding op welken dag, op welk uur en op welke plaats tot den verkoop zal worden overgegaan.

Dit bevel wordt definitief indien, binnen acht dagen na de beteekening aan de belanghebbenden, een dezer er niet tegen in verzet komt met dagvaarding voor de rechtbank van koophandel.

Een termijn van acht dagen te rekenen van den dag van de beteekening, is toegestaan om beroep in te stellen tegen het op dat verzet verleend vonnis.

De bij dit artikel voorziene bevelschriften en vonnissen zijn uitvoerbaar niettegenstaande verzet of hooger beroep.

Article 21.

Lorsque le privilège porte sur des marchandises ou des matières premières, le président peut permettre d'opérer une saisie conservatoire sans délai; il peut nommer un sequestre des biens saisis.

S'il y a des matières périssables, il peut ordonner leur vente immédiate en obligeant le demandeur à fournir caution ou à justifier de solvabilité suffisante et sans respecter les délais indiqués aux art. 19 et 20 al. 2.

Ces ordonnances ne sont susceptibles d'aucun recours.

Article 22.

Sous réserve de l'application de l'article 2279 du code civil, le privilège continue à produire ses effets vis-à-vis des acquéreurs ou possesseurs, soit du fonds de commerce, soit des objets ou droits qui en font partie.

Article 23.

Toutefois, lorsque le propriétaire du fonds de commerce a vendu des choses grevées de privilège autres que des marchandises ou des matières premières, le créancier peut faire valoir son privilège sur le prix qui serait encore dû.

Article 24.

Lorsque le fonds de commerce grevé de privilège est l'objet d'une réalisation forcée, notamment pour la liquidation de la faillite du propriétaire de ce fonds, ce privilège s'éteint par le paiement du prix de cette réalisation.

Il en est de même lorsque le propriétaire de ce fonds a obtenu un concordat incidemment ou préventivement à une procédure de faillite et que les liquidateurs à l'exécution du concordat vendent le fonds, avec la publicité réglée par le juge commissaire s'il y en a un, sinon par le président du tribunal de commerce qui a homologué le concordat.

Il en est encore de même à la suite d'autres ventes du fonds grevé, si l'acquéreur fait la procédure de purge exposée aux articles suivants.

Article 25.

Celui qui a acheté un fonds de commerce en dehors des cas visés aux deux premiers alinéas de l'article précédent doit, s'il veut purger ce fonds du privilège qui le grève, signifier dans les six mois de l'enregistrement de son acte, à tous les créanciers privilégiés, aux domiciliés par eux élus:

1° un extrait de son titre contenant la date de l'acte et de son enregistrement, la désignation des parties, de la chose qu'il s'agit de dégrever, le prix et les charges qui en font partie;

Artikel 21.

Wanneer het voorrecht op waren of grondstoffen betrekking heeft, kan de voorzitter toelaten zonder verwijl beslag tot bewaring te leggen; hij kan een sequester over de in beslag genomen goederen aanstellen.

Indien er waren onderhevig zijn aan bederf, kan hij gelasten dat ze onmiddellijk verkocht worden mits den eischer te verplichten zekerheid te stellen of van een voldoende solvabiliteit te doen blijken, en zonder inachtneming van de bij de artikelen 19 en 20, 2e alinea, gestelde termijnen.

Tegen die bevelschriften staat geen enkel rechtsmiddel open.

Artikel 22.

Behoudens de toepassing van artikel 2279 van het Burgerlijk wetboek, blijft het voorrecht gelden ten opzichte van de verkrijgers of bezitters hetzij van de handelszaak, hetzij van de er van deel uitmakende voorwerpen of rechten.

Artikel 23.

Wanneer echter de eigenaar van de handelszaak andere met een voorrecht bezwaarde zaken heeft verkocht dan waren of grondstoffen, kan de schuldeischer zijn voorrecht doen gelden op den prijs die nog zou verschuldigd zijn.

Artikel 24.

Wanneer de met een voorrecht bezwaarde handelszaak door gedwongen verkooping te gelde wordt gemaakt, namelijk voor de vereffening van het faillissement van den eigenaar van die zaak, vervalt dat voorrecht door de betaling van den prijs van die tegeldemaking.

Hetzelfde geldt wanneer de eigenaar van die zaak in den loop van een procedure tot faillietverklaring of tot voorkoming daarvan, een akkoord heeft bekomen en de vereffenaars bij de tenuitvoerlegging van het akkoord, de handelszaak verkopen, met de openbaarheid geregeld door den rechter-commissaris indien er een is, en anders door den voorzitter van de rechtbank van koophandel die het akkoord bekrachtigd heeft.

Hetzelfde geldt nog ten gevolge van andere verkooppingen van de bezwaarde zaak, indien de koper de bij onderstaande artikelen uiteengezette zuiveringsprocedure volgt.

Artikel 25.

Hij die een handelszaak heeft aangekocht buiten de gevallen voorzien bij de eerste twee alinea's van het vorig artikel, moet, indien hij die handelszaak wil zuiveren van het voorrecht dat ze bezwaart, binnen zes maanden na de registratie van zijn akte, aan al de bevoorrechte schuldeischers, aan de door hen gekozen woonplaats be tekenen:

1° een uittreksel uit zijn titel inhoudende de dagteekening van de akte en van haar registratie, de aanduiding van de partijen, van de te zuiveren zaak, van den prijs en de lasten die er deel van uitmaken;

2° un tableau sur trois colonnes dont la première contient la date des inscriptions des créances privilégiées, la seconde, le nom des créanciers et la troisième le montant de ces créanciers;

3° l'offre d'acquitter immédiatement à concurrence du prix, sans déduction au profit du vendeur ou de quelqu'autre, les dettes privilégiées inscrites dès qu'elles deviennent exigibles;

4° élection de domicile dans l'arrondissement du siège présidentiel où aurait dû être portée aux fins d'exécution de la chose qu'il s'agit de purger;

5° la ventilation du prix, dans le cas où l'article 122 de la loi hypothécaire la prescrit pour la purge des charges hypothécaires.

Celui à qui le fonds de commerce grevé de privilège est attribué à titre de partage peut en provoquer la purge en faisant dans les six mois de l'enregistrement de ce partage, l'offre d'acquitter immédiatement les dettes privilégiées exigibles à concurrence de la somme à laquelle le fonds de commerce a été évalué, net de privilège, lors du partage, et en faisant aux créanciers inscrits les autres notifications prescrites sub. numéris 1°, 2°, 4° et 5°, à l'article précédent.

Article 26.

La procédure de purge ne peut s'effectuer si l'enregistrement de la vente ou du partage est postérieur à la mise en demeure adressée au débiteur, conformément à l'article 19.

Au cas où la procédure d'exécution du fonds grevé de privilège serait instituée moins de six mois après l'enregistrement du titre du nouveau propriétaire, celui-ci ne pourrait faire valablement la signification dont s'agit ci-avant, plus de dix jours après avoir été lui-même mis en demeure par le créancier privilégié.

Article 27.

Dans la quinzaine de la signification qui lui est faite, conformément à l'art. 25, chacun des créanciers inscrits sur le fond de commerce peut requérir la mise aux enchères de ce fonds.

Cette réquisition doit, à peine de nullité, être signifiée par acte d'huissier au tiers acquéreur, au propriétaire précédent, et éventuellement au débiteur principal; être libellée conformément aux prescriptions de l'article 115, alinéa 2, 4 et 5 de la loi hypothécaire; comporter indication pour le paiement du prix nouveau, d'un court délai, avec sanction de revente sur folle enchère; enfin, contenir assignation à comparaître devant le président du tribunal de commerce qui aurait été compétent pour statuer sur la demande d'exécution du bien, objet de la surenchère, aux fins de faire apprécier par ce magistrat la validité de cette demande de surenchère, et, notamment, la valeur de la caution offerte. Le président arrête les clauses de la re-

2° een tabel in drie kolommen, met opgave in de eerste, van de dagteekening der inschrijving van de bevoorrechte schuldvorderingen, in de tweede, van den naam van de schuldeischer en in de derde van het bedrag van die schuldvorderingen;

3° het aanbod om de ingeschreven bevoorrechte schulden, zoodra zij opeischbaar worden, onmiddellijk af te betalen tot beloop van den prijs, en zonder aftrek ten behoeve van den verkooper of van eenig ander persoon;

4° keuze van woonplaats in het arrondissement van den presidialen zetel, waar de rechtsvordering had moeten ahangig gemaakt worden met het oog op de executie van de te zuiveren zaak;

5° De vergelijkende waardeering van den koopprijs, indien zij door artikel 122 van de hypotheekwet wordt voorgeschreven voor de zuivering van de hypotheecaire lasten.

Hij, wien de met een voorrecht bezwaarde handelszaak bij wijze van verdeling wordt toegekend, kan er de zuivering van uitlokken, door binnen zes maanden na de registratie van die verdeling, het aanbod te doen, de opeischbare bevoorrechte schuld tot beloop van het bedrag tegen hetwelk de handelszaak bij de verdeling, van alle voorrecht ontdaan, werd geschat, onmiddellijk af te betalen, en door aan de ingeschreven schuldeischers de andere aanzeggingen te doen, voorgeschreven onder de nummers 1°, 2°, 4° en 5° van het vorig artikel.

Artikel 26.

Tot de zuiveringsprocedure kan niet worden overgegaan indien de registratie van den verkoop of van de verdeling geschiedde na de immorastelling tot den schuldenaar gericht, overeenkomstig artikel 19.

Indien de rechtspleging tot executie van de met een voorrecht bezwaarde zaak zou ingesteld zijn minder dan zes maanden na de registratie van den titel van den nieuwen eigenaar, kan deze hooger bedoelde beteekening op geldige wijze niet doen meer dan tien dagen nadat hij zelf door den bevoorrechten schuldeischer in mora werd gesteld.

Artikel 27.

Ieder van de op de handelszaak ingeschreven schuldeischers kan binnen veertien dagen na de hem overeenkomstig artikel 25 gedane beteekening vorderen dat die zaak bij opbod te koop gesteld wordt.

Deze vordering moet, op straffe van nietigheid, bij deurwaardersakte worden beteekend aan den verkrijgenden derde, aan den vorigen eigenaar en, desgevallend, aan den voornaamsten schuldenaar; opgesteld zijn overeenkomstig de voorschriften van artikel 115, alinea 2, 4 en 5 van de hypotheekwet; voor de betaling van den nieuwen prijs, een korten termijn stellen, op straffe van herveiling wegens verzuim; eindelijk aanzegging bevatten om te verschijnen voor den voorzitter van de rechtbank van koophandel die bevoegd zou geweest zijn om uitspraak te doen over het verzoek tot executie van de door het hooger opbod getroffen zaak, ten einde dien magistraat te laten oordeelen over de geldigheid van dat verzoek tot hooger op-

vente et peut même modifier le terme de paiement proposé par le surenchérisseur.

L'assignation est donnée pour un jour d'audience des référés avec un intervalle d'au moins cinq jours entre l'assignation et la comparution; la décision validant la surenchère est frappée de caducité si dans les cinq jours où elle est devenue définitive, la caution trouvée suffisante par le juge n'a pas été prestée; l'auteur de la surenchère, écartée par l'effet de cette caducité, est tenu envers les autres créanciers inscrits, et le cas échéant, envers le propriétaire du fonds à concurrence du supplément de prix offert.

Les art. 118, 120 et 121 de la loi hypothécaire du 16 décembre 1851, s'appliquent à la procédure de surenchère.

Le jour de la vente doit, cinq jours au moins avant celui fixé pour le commencement des enchères, être notifié aux créanciers inscrits non enchérisseurs.

Article 28.

Celui qui, sous condition, a acquis un fonds de commerce grevé de privilège ou en a été attributaire, ne peut faire la purge de ce privilège si ce n'est dans les six mois après que l'événement de la condition suspensive ou l'inaccomplissement de la condition résolutoire ait rendu son acquisition définitive.

Les titulaires d'une créance privilégiée sur fonds de commerce et qui est affectée d'une condition, ont qualité pour requérir la mise aux enchères. Si avant la nouvelle adjudication le droit du créancier enchérisseur est devenu caduc, par suite de l'inaccomplissement de la condition suspensive ou de l'événement de la condition résolutoire, la procédure continue au profit des créanciers non enchérisseurs à moins que ceux-ci ne soient couverts par le prix du nouvel acquéreur.

Article 29.

Lorsque le fonds de commerce est vendu soit dans l'un des cas de réalisation forcée prévus aux premiers alinéas de l'article 24, soit en vertu de la surenchère prévue à l'article 27, le privilège s'éteint pour toute la partie de la créance qui dépasse le prix obtenu.

A concurrence du prix de la vente, il ne s'éteint sous réserve de l'application de l'art. 16 que lorsque ce prix aura été payé aux créanciers privilégiés, ce prix étant de plein droit délégué à ceux-ci sans novation.

Pareillement, quand l'offre faite par l'acquéreur du fonds de commerce dans les cas prévus par l'article 25 n'est répondue d'aucune surenchère, le privilège ne se conserve que pour la somme offerte par l'acquéreur ou l'attributaire du fonds.

bod en, onder meer, over de waarde van den aangeboden borgtocht. De voorzitter stelt de voorwaarden van de herveiling vast en mag zelfs den door den opbieder voorgestelden termijn van betaling wijzigen.

Dagvaarding wordt gedaan tegen een dag van een terechtzitting in kortgeding, met een tusschenpoos van ten minste vijf dagen tusschen de dagvaarding en de verschijning; de beslissing tot geldigverklaring van het opbod vervalt indien de door den rechter voldoende bevonden zekerheid niet werd gestort binnen vijf dagen nadat zij definitief geworden is; hij die het ten gevolge van dat geval afgewezen opbod gedaan heeft, is tegenover de andere ingeschreven schuldeischers en, in voorkomend geval, tegenover den eigenaar van de handelszaak gehouden tot beloop van het bedrag boven den aangeboden prijs.

De artikelen 118, 120 en 121 van de hypotheekwet van 16 December 1851, zijn van toepassing op de procedure van opbod.

De dag van den verkoop moet ten minste vijf dagen voor den dag vastgesteld voor het begin van de veiling betekend worden aan de schuldeischers die niet als bidders zijn ingeschreven.

Artikel 28.

Hij die onder voorwaarde een met een voorrecht bezwaarde handelszaak heeft verkregen of aan wien zij werd toegewezen, kan de zaak van dat voorrecht niet zuiveren tenzij binnen zes maanden nadat, door het opkomen van de opschorsende voorwaarde of door het niet vervullen van de ontbindende voorwaarde, zijn aankoop definitief is geworden.

Hij die in het bezit is van een bevoorrechte schuldvordering op een handelszaak, waaraan een voorwaarde is verbonden, is bevoegd, om de te koopstelling bij opbod te vorderen. Indien, vóór de nieuwe toewijzing, het recht van den schuldeischer die een opbod doet, vervallen is ten gevolge van het niet naleven van de opschorsende voorwaarde of ten gevolge van het opkomen van de ontbindende voorwaarde, gaat de procedure voort ten behoeve van de schuldeischers die geen opbod doen, tenzij deze niet gedekt zouden zijn door den prijs van den nieuwen koper.

Artikel 29.

Wanneer de handelszaak verkocht wordt hetzij in een van de bij de eerste alinea's van artikel 24 voorziene gevallen van gedwongen verkoop, hetzij krachtens het bij artikel 27 voorziene hooger bod, gaat het voorrecht te niet voor dat gedeelte van de schuldvordering dat den bekomen prijs te boven gaat.

Ten beloope van den verkoopprijs gaat het voorrecht, behoudens toepassing van artikel 16, slechts te niet wanneer die prijs aan de bevoorrechte schuldeischers zal uitbetaald zijn, terwijl die prijs van rechtswege zonder schuldvernieuwing aan laatstbedoelden overgedragen wordt.

Evenzoo, wanneer het aanbod door den koper van de handelszaak gedaan in de bij artikel 25 voorziene gevallen, door geen hooger bod is gevolgd, blijft het voorrecht slechts in stand tot beloop van het bedrag aangeboden door den koper of den verkrijger van de handelszaak.

Dans le cas des ventes prévues aux deux premiers alinéas de l'article 24 la délégation de prix se fait aux créanciers qui étaient privilégiés lors de ces ventes. Dans les cas prévus à l'alinéa précédent et de la vente sur surenchère, cette délégation s'opère au profit des créanciers qui étaient privilégiés lors de la dénonciation prévue à l'art. 25.

Article 30.

Les articles 24 à 29 s'appliquent aux actes ayant pour objet seulement certains éléments du fonds de commerce grevé de privilège.

Article 31.

Les inscriptions pour sûreté des privilèges sur fonds de commerce sont rayées en tout ou en partie sur présentation au greffier ou au référendaire, en double exemplaire, dont l'un sur papier libre, de l'acte par lequel le créancier inscrit, son mandataire, déclare consentir à cette radiation. Cet acte doit contenir la mention de l'inscription primitive et de ses renouvellements; si la radiation résulte d'un acte authentique, un extrait littéral, en double de cet acte, suffit lorsqu'il y est déclaré par le notaire qui l'a délivré, que l'acte ne contient ni condition ni réserve.

Les décisions judiciaires ordonnant la radiation de l'inscription d'un privilège sur fonds de commerce doivent, pour être exécutées, être produites au référendaire en deux exemplaires dont l'un sur papier libre.

La radiation se fait par mention en marge de l'inscription prise pour l'établissement du privilège.

Si les actes de radiation ou de procuration ne sont pas authentiques, leur signature doit être légalisée par l'administration communale du domicile du signataire.

Des deux exemplaires lui remis, le greffier ou le référendaire fait l'usage qui a été prescrit par l'article 8, pour les actes tendant à l'inscription du privilège.

Article 32.

Les difficultés sur l'attribution du prix du fonds de commerce obtenu en suite de la saisie prévue à l'article 21 sont portées devant le président du tribunal de commerce qui a autorisé cette saisie; celles sur l'attribution du prix obtenu dans une vente faite en exécution d'un concordat sont portées devant le président du tribunal de commerce qui a homologué ce concordat; celles sur l'attribution de la somme offerte dans le cas de l'art. 25, celles sur

In de gevallen van verkoop voorzien in de eerste twee alinea's van artikel 24, geschiedt de overzetting van den prijs ten behoeve van de ten tijde van die verkooping bevoorrechte schuldeischers. In de bij de vorige alinea's voorziene gevallen en in geval van verkoop bij opbod, geschiedt die overzetting ten voordeele van de schuldeischers die bevoorrecht waren ten tijde van de bij artikel 25 voorziene opzegging.

Artikel 30.

De artikelen 24 tot 29 zijn van toepassing op de akten die slechts betrekking hebben op sommige bestanddeelen van de met een voorrecht bezwaarde handelszaak.

Artikel 31.

De inschrijvingen tot zekerheid van de op een handelszaak gevestigde voorrechten worden gansch of gedeeltelijk doorgehaald na vertoon aan den griffier of den referendaris, in twee exemplaren — waarvan een op ongezegeld papier, — van de akte waarbij de ingeschreven schuldeischer, zijn lasthebber, verklaart in te stemmen met die doorhaling. Bedoelde akte moet de aanvankelijke, alsmede de hernieuwde inschrijvingen vermelden; indien de doorhaling blijkt uit een authentieke akte, zal een woordelijk, dubbel opgemaakt uittreksel uit die akte volstaan, wanneer de notaris die de akte afleverde, verklaart dat zij noch voorwaarde noch voorbehoud bevat.

De rechterlijke beslissingen waarbij de doorhaling van de inschrijving van een op een handelszaak gevestigd voorrecht wordt gelast, moeten, om tenuitvoergelegd te worden, den referendaris worden voorgelegd in dubbel exemplaar waarvan een op ongezegeld papier.

De doorhaling geschiedt door vermelding op den kant van de tot vestiging van het voorrecht genomen inschrijving.

Indien het niet authentieke akten van doorhaling of van volmacht geldt, is legalisatie van de handteekening door het gemeentebestuur van de woonplaats van den ondertekenaar vereischt.

De twee exemplaren die den griffier of den referendaris worden ter hand gesteld, worden door hem gebruikt zooals in artikel 8 bepaald is voor de akten tot inschrijving van het voorrecht.

Artikel 32.

De moeilijkheden gerezen omtrent de toekenning van den prijs van de handelszaak die bekomen werd ten gevolge van het bij artikel 21 voorziene beslag, worden aangebracht bij den voorzitter van de rechtbank van koophandel die tot deze beslaglegging machtiging heeft verleend; de moeilijkheden gerezen omtrent de toekenning van den prijs bekomen in een verkoop gedaan tot tenuitvoerlegging van een akkoord tot voorkoming van faillissement worden

la radiation forcée d'une inscription, celles en suite de surenchère sont réglées par le président du tribunal de commerce désigné aux articles 19 et 20. Ce magistrat statue également sur les demandes de revente sur folle enchère.

Article 33.

Dans ces cas, le président du tribunal de commerce statue au fond dans les formes des référés; la partie défaillante n'est pas reçue à faire opposition à l'ordonnance du président. Le délai d'appel est de quinze jours après la signification de l'ordonnance, et même de huit jours s'il s'agit de débats sur la validité de la surenchère.

Article 34.

Les articles 127 à 134 de la loi hypothécaire sont applicables à la publicité des registres destinés à l'inscription des privilèges sur fonds de commerce et à la responsabilité du greffier qui en a la rédaction et le dépôt.

Article 35.

Le droit sur la constitution du privilège sur fonds de commerce est de 0.50 p. c.; le droit sur les mainlevées de ces privilèges est de 0.18 p. c. Sont exempts de tout droit particulier, les formalités sur l'inscription ou la radiation des privilèges sur fonds de commerce.

Les salaires dûs pour les actes du greffe ou du référendaire sont déterminés par arrêté royal.

CHAPITRE II.

De l'escompte et de la facture.

Article 36.

Toute créance non commerciale dans le chef du débiteur, pour fourniture de marchandises ou de travaux, peut être cédée par endossement de la facture dûment signée.

Article 37.

Nul endossement n'est valable s'il n'est fait au profit soit d'un établissement de crédit agréé par arrêté royal, soit d'un fournisseur de l'endosseur.

Le premier endossement doit être daté.

aangebracht bij den voorzitter van de rechtbank van koophandel die dat akkoord bekrachtigd heeft; de moeilijkheden gerezen omtrent de toekenning van de som aangeboden in het geval van artikel 25, de moeilijkheden betreffende de gedwongen doorhaling van een inschrijving, de moeilijkheden ontstaan ten gevolge van hooger bod, worden geregeld door den voorzitter van de bij de artikelen 19 en 20 aangewezen rechtbank van koophandel. Deze magistraat doet eveneens uitspraak over de verzoeken tot herveiling wegens verzuim.

Artikel 33.

In die gevallen, doet de voorzitter van de rechtbank van koophandel over de zaak zelf uitspraak volgens de rechtsvormen van het kortgeding; de in gebreke gebleven partij wordt niet toegelaten om verzet te doen tegen het bevelschrift van den voorzitter. Beroep kan ingesteld worden tot vijftien dagen na de beteekening van het bevelschrift, en zelfs maar tot acht dagen indien het debatten betreft omtrent de geldigheid van het hooger bod.

Artikel 34.

De artikelen 127 tot 134 van de hypotheekwet zijn van toepassing op de openbaarheid van de registers bestemd voor de inschrijving van de voorrechten op een handelszaak en op de verantwoordelijkheid van den griffier die met het opmaken en de bewaring er van gelast is.

Artikel 35.

Het recht op het vestigen van het voorrecht op een handelszaak bedraagt 0.50 t.h.; het recht op de opheffing van die voorrechten bedraagt 0.18 t.h. De formaliteiten betreffende de inschrijving of de doorhaling van de voorrechten op handelszaken zijn vrij van elk bijzonder recht.

De voor de akten van de griffie en van den referendaris verschuldigde loonen worden bij koninklijk besluit bepaald.

HOOFDSTUK II.

Het disconteeren en de factuur.

Artikel 36.

Elke schuldvordering die geen handelsschuldvordering is van den kant van den schuldenaar, voor levering van waren of werken, kan worden afgestaan door endossement van de behoorlijk ondertekende factuur.

Artikel 37.

Geen endossement is geldig indien het niet gedaan is ten voordeele hetzij van een bij koninklijk besluit toegelaten credietinstelling, hetzij van een leverancier van den endossant.

Het eerste endossement moet gedagteekend zijn.

Article 38.

A partir du jour où il a reçu avis de l'endossement, le débiteur ne peut se libérer qu'entre les mains du cessionnaire.

L'avis peut se donner par lettre recommandée.

Article 39.

Le premier endosseur garantit envers tous les cessionnaires, l'existence des créances inscrites sur la facture et la solvabilité du débiteur.

Article 40.

L'endossement de la facture jouit des mêmes immunités fiscales que l'endossement des effets de commerce.

Article 41.

La disposition suivante est insérée dans le code pénal où elle formera l'art. 509 ter. « Sera puni d'un » emprisonnement d'un mois à deux ans et d'une amende » de 2000 à 3000 francs celui qui frauduleusement aura cédé » de une facture dont le montant n'est pas dû, ou éteint » de quelque manière que ce soit une créance qu'il avait » cédée par endossement de la facture. »

CHAPITRE III.**De l'agrégation.***Article 42.*

Sous réserve de l'application des articles 1641 à 1648 du Code civil et sauf convention contraire des parties, les marchandises et produits ouvrés fournis directement à la consommation, ainsi que les travaux de menu entretien sont censés agréés si dans le mois de la remise de la facture il n'a été ni présenté de réclamation par écrit, ni demandé d'expertise.

Le délai est interrompu s'il est procédé à des réfections ou à des réparations. Ce nouveau délai court dès qu'elles sont achevées.

Article 43.

L'expertise peut être demandée par requête au juge de paix du lieu où l'expertise doit être faite. Il ne sera statué sur cette requête que deux jours francs après qu'elle aura été signifiée à la partie intéressée, avec invitation à faire parvenir dans l'intervalle, ses observations.

L'ordonnance est immédiatement exécutoire et n'est susceptible d'aucun recours.

Artikel 38.

Te rekenen van den dag waarop de schuldenaar van het endossement bericht heeft ontvangen, kan hij zich slechts bevrijden in handen van den cessionaris.

Het bericht kan bij aangeteekenden brief worden gegeven.

Artikel 39.

De eerste endossant waarborgt het bestaan van de op de factuur ingeschreven schuldvorderingen en de solventie van den schuldenaar tegenover al de cessionarissen.

Artikel 40.

Het endossement van de factuur is vrij van dezelfde fiscale lasten als het endossement van de handelseffecten.

Artikel 41.

De volgende bepaling wordt als art. 509 ter in het Strafwetboek ingevoegd:

« Met gevangenisstraf van een maand tot twee jaar en met geldboete van 2000 tot 3000 frank wordt gestraft hij die bedrieglijk een factuur waarvan het bedrag niet verschuldigd is, heeft afgestaan, of een schuldvordering die hij door endossement van de factuur afgestaan had, op eenigerlei wijze heeft tenietgedaan. »

HOOFDSTUK III.**De aanneming.***Artikel 42.*

Onder voorbehoud van de toepassing van de artikelen 1641 tot 1648 van het Burgerlijk wetboek en behoudens strijdige overeenkomst van partijen, worden de waren en bewerkte produkten die rechtstreeks aan den verbruiker geleverd worden, alsmede de werken voor gewoon onderhoud, geacht aangenomen te zijn indien er binnen de maand van de overhandiging van de factuur, noch een schriftelijk bezwaar noch een aanvraag om onderzoek door deskundigen ingediend werd.

De termijn wordt gestuit indien er verbeteringen of herstellingen worden gedaan. De nieuwe termijn gaat in zodra ze voltooid zijn.

Artikel 43.

Het onderzoek door deskundigen kan bij een verzoek te richten aan den vrederechter van de plaats waar het onderzoek door deskundigen moet geschieden, aangevraagd worden. Over dat verzoek zal geen uitspraak worden gedaan tenzij twee vrije dagen nadat het aan de betrokken partij werd betekend, met aanmaning om intusschen haar opmerkingen te doen inkomen.

Het bevelschrift is onmiddellijk uitvoerbaar en voor geen beroep vatbaar.

*Chapitre IV.***Abrogation de la législation antérieure.
Mise en vigueur de la loi nouvelle.***Article 44.*

La loi du 25 octobre 1919, sur le crédit professionnel en faveur de la petite bourgeoisie commerçante et industrielle est abrogée.

Article 45.

Un arrêté royal, qui pourra être pris dès la publication de la présente loi, déterminera le jour ou les jours de la mise en vigueur des diverses dispositions du chapitre I de cette loi et de l'abrogation du chapitre I de la loi précédente du 25 octobre 1919.

Article 46.

Les inscriptions d'actes constitutifs d'un gage sur fonds de commerce requises avant la mise en vigueur du chapitre I de la présente loi continueront à produire leurs effets suivant la loi du 25 octobre 1919; elles ne pourront être renouvelées que conformément à la présente loi.

Donné à Bruxelles, le 22 avril 1931.

ALBERT.

Par le Roi:

Le Ministre de la Justice,
P. E. JANSON.

*HOOFDSTUK IV.***Opheffing van de vroegere wetgeving.
Inwerkingtreding van de nieuwe wet.***Artikel 44.*

De wet van 25 October 1919 betreffende het beroepskrediet ten bate van de kleine burgerij in handel en nijverheid is opgeheven.

Artikel 45.

Een koninklijk besluit, dat kan genomen worden zoodra deze wet bekend gemaakt is, zal den dag of de dagen vaststellen waarop de verschillende bepalingen van Hoofdstuk I van deze wet van kracht zullen worden en waarop Hoofdstuk I van voornoemde wet van 25 October 1919 zal opgeheven zijn.

Artikel 46.

De inschrijvingen van akten tot vestiging van een pand op een handelszaak, welke vereischt zijn voor dat het hoofdstuk I van deze wet van kracht wordt, zullen verder hun uitwerksel hebben overeenkomstig de wet van 25 October 1919; zij zullen niet tenzij overeenkomstig deze wet kunnen hernieuwd worden.

Gegeven te Brussel, den 22n April 1931.

ALBERT.

Van 's Konings wege:

De Minister van Justitie,
P. E. JANSON.